విడిప్రతిక ౧ అణా

గోలకొండపత్రిక

102776

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

నం॥ చందా రూ. ౬ | నవంబరు ౧౨ వ తేదీ ౧౯౩౬ గురువారము | అర్ధ నం॥చందా రూ ౩

సంపుటము ౧౧ | తూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కన్. | సంచిక ౫౩

శా. శ. ౧౮౫౮ = శ్రీధాతనం॥ ఆశ్వయుజ బ॥౮ గురువారము = ఫసలి ౧౩౪౬ ఫ.

శ్రుతి స్మృతులలోని స్త్రీల పరిస్థితి

వ్యాసకర్త:—

జటావల్లభుల పురుషోత్తముగారు ఎం. ఏ.

వివాహవిధానము

ఎనిమిది తెరగుల వివాహములు స్మృతులలో పేర్కొనబడినవి.

"బ్రాహ్మో దైవస్తథైవార్షః ప్రాజాపత్యస్తథాసురః గాంధర్వో రాక్షసశ్చైవ పైశాచశ్చాష్టమోఽధమః" [మను ౩-౨౧]

(బ్రాహ్మము, దైవము, ఆర్షము, ప్రాజాపత్యము, ఆసురము, గాంధర్వము, రాక్షసము, పైశాచము — అని వివాహ మెనిమిదివిధములు.)

ఇందొక్కొక్కదాని స్వరూప మెట్టిదనః

"ఆచ్ఛాద్య చార్చయిత్వా చ శ్రుతశీలవతే స్వయం ఆహూయ దానం కన్యాయా బ్రాహ్మో ధర్మః ప్రకీర్తితః యజ్ఞే తు వితతే సమ్యగృత్విజే కర్మ కుర్వతే అలంకృత్య సుతాదానం దైవం ధర్మం ప్రచక్షతే ఏకం గోమిథునం ద్వే వా వరాదాదాయ ధర్మతః కన్యాప్రదానం విధివదార్షో ధర్మః స ఉచ్యతే సహోభౌ చరతాం ధర్మమితి వాచానుభాష్య చ కన్యాప్రదానమభ్యర్చ్య ప్రాజాపత్యో విధిః స్మృతః జ్ఞాతిభ్యో ద్రవిణం దత్త్వా కన్యాయై చైవ శక్తితః కన్యాప్రదానం స్వాచ్ఛంద్యాదాసురో ధర్మ ఉచ్యతే ఇచ్ఛయాఽన్యోన్యసంయోగః కన్యాయాశ్చ వరస్య చ గాంధర్వః స తు విజ్ఞేయో మైథున్యః కామసంభవః హత్వా భిత్త్వా చ ఛిత్త్వా చ క్రోశంతీం రుదతీం గృహాత్ ప్రసహ్య కన్యాహరణం రాక్షసో విధిరుచ్యతే సుప్తాం మత్తాం ప్రమత్తాం వా రహో యత్రోపగచ్ఛతి స పాపిష్ఠో వివాహానాం పైశాచశ్చాష్టమోఽధమః"

[మను ౩-౨౭ నుండి ౩౪ వఱకు]

[వేదములను చదివి చక్కని శీలముగలిగియున్న వానిని పిలిచి వస్త్రాలంకారాదులచే పూజించి యట్లే పూజింపబడిన కన్యను వానికిచ్చినచో నది బ్రాహ్మవివాహమగును. ఇది ధర్మ్యము. యజ్ఞమందు ఋత్విజము చేయువానికి నాలంకృతకన్యాదానము చేయుచో నది దైవవివాహమనబడును. ఇదియు ధర్మ్యమే. ఒకటి గాని రెండు గాని గోమిథునములను యాగాదిసిద్ధికై వరుని నుండి తీసుకొని విధ్యుక్తముగా కన్యాదానము చేయుచో నార్షవివాహమగును. అదియు ధర్మ్యమే "మీరిరువురు గలసి ధర్మమాచరింపుడు" అని నియమము చేయుచు సాలంకృతకన్యాదానము చేయుచో నా వివాహమునకు ప్రాజాపత్యమని పేరు. మఱొక స్త్రీని వివాహమాడరాదనుటయే యీ నియమములోని విశేషము. కన్యకును జ్ఞాతులకును శక్తికొలది ధనమునిచ్చి కొని, కన్యను స్వీకరించుచో నది యాసురవివాహమగును. కన్యావరులు కోరుకొని పరస్పరము పొందుట గాంధర్వవివాహము ఇది భోగప్రధానము. కామమువలన బయలుదేరినది. కన్యయొక్క బంధువులను చంపి నరికి, కొట్టి యేడ్చుచున్న కన్యను పితృగృహము నుండి బలవంతముగ తీసికొనిపోవుట రాక్షసవివాహమనబడును. నిద్రపోవుచున్న దానిని, ఒడలు తెలియకున్న దానిని, పిచ్చిదానిని నేకాంతముగ పొందుట పైశాచవివాహము (ఇది వివాహములన్నిటిలో పాపిష్ఠము.)

అపస్తంబుడును వశిష్ఠుడును ప్రాజాపత్యపైశాచములను పేర్కొనలేదు.

చాలమంది స్మృతికారులు బ్రాహ్మదైవార్ష ప్రాజాపత్యములను నాల్గువిధములవివాహములను ప్రశస్తములని చెప్పియున్నారు.

"చత్వారో ధర్మ్యాః ప్రథమాః" (గౌతమ ౪-౧౪)

"ఏషాం తు ధర్మ్యాశ్చత్వారో బ్రాహ్మాద్యాః సముదాహృతాః" (నారద ౧౨-౪౪)

"ఏతే ధర్మ్యాస్తు చత్వారః" [లిఖిత ౪-౩]

ఇవి కాక క్షత్రియులకుమాత్రము గాంధర్వ రాక్షసములుకూడా ధర్మ్యములే యగుచున్నవి.

"గాంధర్వో రాక్షసశ్చైవ ధర్మ్యౌ క్షత్రస్య తౌ స్మృతౌ" [మను ౩-౨౬]

వివాహము ప్రశస్తమైనదగుచో సంతానము కూడ ప్రశస్తమైనదగును. వివాహము చెడ్డదగుచో సంతానముకూడా చెడ్డదగును. ఆయా వివాహములవలనగల్గిన సంతానముల ప్రాశస్త్యము గౌతమవసిష్ఠులు తమలో నీక్రిందివిధముగ పేర్కొనబడినది.

"త్రీనార్షాత్, దశ దైవాత్, దశైవ ప్రాజాపత్యాత్, దశపూర్వాన్ దశాపరాన్ ఆత్మానం చ బ్రాహ్మీపుత్రో బ్రాహ్మీపుత్రః (గౌతమ ౪-౩౨)

(ఆర్షవివాహమువలన మూడు పురుషములు పవిత్రములగును. దైవవివాహమువలన పదిపురుషములు పవిత్రములగును. ప్రజాపత్యవివాహమువలనగూడ పదిపురుషములు పవిత్రములగును. బ్రాహ్మవివాహము వలన గల్గిన కుమారుడు పదితరములు క్రిందివానిని పదితరములు పైవారిని పవిత్రులనుగ జేయును.]

కన్యాశుల్కమిచ్చి తెచ్చుకొనిన భార్య ధర్మకార్యముల కక్కఱరాదు.

"క్రయక్రీతా చ యా కన్యా పత్నీ సా న విధీయతే తస్యాం జాతాః సుతాస్తేషాం పితృపిండం న విద్యతే." (అత్రి ౨౩౪)

(ధనముచే కొనబడిన స్త్రీ పత్ని కానేరదు. ఆమెయందు జనించినవారికి పిండప్రదానము కూడ నుండదు.)

(బ్రాహ్మదైవార్ష ప్రజాపత్య వివాహములలో నాల్గు ప్రధానాంశములుండును. ౧. కన్యాదానము ౨. పాణిగ్రహణము ౩. సప్తపది ౪. సమావేశనము. ఇందొక్కొక్కదానివలన నొక్కొక్క ప్రయోజనముగలదు. దానమువలన కన్య పితృవశమువదలి భర్త్రధీనయగును.

"ప్రదానం స్వామ్యకారణం" [మను ౫-౧౫౨]

[ప్రదానము వరునకు వధువుపై స్వామ్యము గల్గుటకు కారణము]

కన్యాదానమాత్రమున వివాహమైనట్లు భావింపరాదు. కన్యాదానమైనను, నితరవివాహాంగములు కానిచో, వరుడు మరణించునో నాకన్యను మఱొకనికీయవచ్చునని వసిష్ఠుడు చెప్పుచున్నాడు.

"అద్భిర్వాచా చ దత్తాయాం మ్రియేతాథో వరో యది న చ మంత్రోపనీతా స్యాత్ కుమారీ పితురేవ సా." [వసిష్ఠ ౧౭-౧౨]

[కన్యయుదకముచేతను, వాక్కుచేతను నీయబడినదై మంత్రసంస్కృత కాకుండగనే భర్త మరణించినచో నామె తండ్రికే చెందును.]

దానము జరిగినవెనుక మిగిలిన వివాహభాగము జరుగకుండ వరుడు దేశాంతరగతుడై వాని జాడ తెలియకపోయినయెడల కన్య మూడు ఋతుకాలములు వేచి మఱొకని వివాహమాడవచ్చునని నారదుడు చెప్పుచున్నాడు.

"ప్రతిగృహ్య చ యః కన్యాం వరో దేశాంతరం వ్రజేత్ త్రీనృతూన్ సమతిక్రమ్య కన్యాన్యం వరయేద్వరం" [నారద ౧౨-౨౪]

ఇట్టికన్యకు సామాన్యవివాహము చేయుటకు మనువు సమ్మతింపలేదు. నియోగమువంటి యొక విలక్షణవివాహము చేయుట కాతడు సమ్మతించినాడు. ఉదకపూర్వకదానము మాట నటుండ కేవలవాగ్దానము జరిగినప్పటికిగూడ మఱొకని వివాహమాడుట కాతడు సమ్మతింపలేదు.

"యస్యా మ్రియేత కన్యాయా వాచా సత్యే కృతే పతిః తామనేన విధానేన నిజో విందేత దేవరః యథావిధ్యధిగమ్యైనాం శుక్లవస్త్రాం శుచివ్రతాం మిథో భజేతాప్రసవాత్ సకృత్సకృదృతావృతౌ" [మను ౯-౬౯, ౭౦]

[వాగ్దానపతిని కోల్పోయిన స్త్రీని నామె మఱది యీ విధముగ వివాహమాడవలెను. ఆమె నాతడు యథావిధిగ వివాహమాడి శుక్లవస్త్రయు, మంచినియమములు గలదియునగు నామెను నొక పుత్రుడు గల్గువఱకును ప్రతిఋతుకాలమునందును నొక్కొక్కసారి పొందుచుండవలెను.

ఆమె నాతడు ఋతుకాలములలో నొక్కొక్కసారి పొందవలెనను నియమముండుటచేతను, నొకసంతానము గల్గువఱకు మాత్రమే యామె నాతడు పొందవలెనని చెప్పబడుటచేతను నిది సామాన్య వివాహము కాదనియు వివాహసంస్కారముతో కూడిన నియోగమనియు స్పష్టముగ తెలియుచున్నది. వానికిగల్గిన కుమారుడు చనిపోయినవానికే చెందునని గ్రహించుకొనవలెను.

ఈవిధముగ మనువు మతములో వాగ్దానమైనంతమాత్రముననే కన్యావరులకు కొంత భార్యాభర్తృ సంబంధమేర్పడునని తెలియుచున్నది. ఇది పూర్ణమైన భార్యాభర్తృసంబంధము కాదనిమాత్రము తెలిసికొనవలెను. పూర్ణమగుభార్యాభర్తృసంబంధము గల్గినప్పటికి పతి చనిపోయినచో నపుత్రికయగు విధవ చేసికొను నియోగములో నిచ్చటవలె వివాహసంస్కారముండదు. కాన నిది దాంపత్యసదృశమును, దాంపత్యభిన్నమునునగు నొక విలక్షణసంబంధము. ఆ చనిపోయిన పురుషుడాపిల్లకు పతిభిన్నుడును, పతిసదృశుడును నగుచున్నాడు. అట్టిపతిభిన్నపతిసదృశునకు "అపతి"యని పేరు. పరాశరుని మతములో నట్టియపతి మృతుడైనమాత్రముననే కాక నష్టుడైనను ప్రవ్రజితుడైనను, క్లీబుడైనను పతితుడైననుగూడ స్త్రీ మఱొకనిభర్తనుగ బొందవచ్చును.

"నష్టే మృతే ప్రవ్రజితే క్లీబే చ పతితే పతౌ పంచస్వాపత్సు నారీణాం పతిరన్యో విధీయతే"

[అపతి దేశాంతరగతుడై తిరిగిరాకపోయినను చనిపోయినను, సన్న్యాసియైనను, నపుంసకుడైనను, పతితుడైనను—ఈయైదాపత్తులలోను స్త్రీలు మఱొకని పతినిగ పొందవలెను]

వివాహాంగమైన దానముయొక్కయు వాగ్దానముయొక్కయుగూడ వర్ణమును ప్రాముఖ్యమును చూచియున్నాము. ఈదానము చేయవలసినవారెవరనగా యాజ్ఞవల్క్యు డిట్లు చెప్పుచున్నాడు.

"పితా పితామహో భ్రాతా సకుల్యో జననీ తథా కన్యాప్రదః పూర్వనాశే ప్రకృతిస్థః పరః పరః"

[తండ్రి, తాత, భ్రాత జ్ఞాతి, తల్లి—వీరిలో పైవారులేనిచో క్రిందివారు కన్యాదానము చేయవలెను.]

పాణిగ్రహణము వివాహాంగమువలన గల్గు ప్రయోజనమేమనగా ఆమె పతితోకలసి యజ్ఞకర్మలను చేయు నధికారము గల్గును.

"పాణిగ్రహణాద్ధి సహత్వం కర్మసు" [బౌ. ధ. సూ. ౧౧-౧౪-౧౨]

పాణిగ్రహణమంత్రములే భార్యాభర్తృ సంబంధమును గలుగజేయును.

"పాణిగ్రహణికా మంత్రా నియతం దారలక్షణం" [మను ౮-౨౨౭]

ఈమంత్రములకు స్థిరత్వము సప్తపదితో గలుగును.

"తేషాం నిష్ఠా తు విజ్ఞేయా విద్వద్భిః సప్తమే పదే" (మను ౮-౨౨౭)

మఱియు

"స్వగోత్రాద్భ్రశ్యతే నారీ ఉద్వాహాత్సప్తమే పదే భర్తృగోత్రేణ కర్తవ్యం దానం పిండోదకక్రియా" [లిఖిత ౧-౨౨]

[వివాహములో సప్తపదియైనతరువాతనే వధువు పితృగోత్రమునుండి భ్రష్టయగుచున్నది. పిమ్మట దానము, పిండోదకక్రియ మున్నగువానిని భర్తృగోత్రముతోనే చేయవలయును]

వివాహమునకు చరమాంగమైన సమావేశనము వధువు ప్రాప్తవయస్కయగునప్పుడే కాయికముగను (ప్రాప్తవయస్క కానిచో కేవలమంత్రయుక్తముగను జరుగవలెనని స్మృతికారుల యభిప్రాయమైనట్లు గన్పట్టుచున్నది. ఈరెండువిధములైన సమావేశనములును గృహ్యసూత్రములలో స్పష్టముగనున్నవి వాని నాధారముగ జేసికొ

(౧౦వ పేజీ చూడుడు)

ఫిబ్రవరి నెల ౧౯౩౮ సంవత్సరము ఏ తేదీ యో సరిగ్గా జ్ఞప్తి లేదు. మహాసభ ఆంధ్రమహాసభ అయిపోయినప్పటికీ, ఖమ్మంమెట్టులో, అప్రముఖ్యులను యింకా చల్లారలేదు పోస్టాఫీసు లో, తపాలాకోరకు నిల్చివున్నాను ఒక్కపెట చూచి మాథుసుగాదుండి కోలేరు మూకల ఒక యువకుడు ఆంధ్రపత్రిక కొరకు వచ్చాడు. మామూలు పద్ధతి, సహనశక్తి ఉట్టిపడుతూ వున్నది. నమస్కారానంతరం ఒకరినొకరు తెలుసుకున్నాము. ఆదిమాయిద్దరికీ ప్రథమపరిచయము. ఆనాటినుంచి అభివృద్ధి అవుతూ వచ్చింది మా స్నేహము. ఈ ఆత్మీయుడు ఏకాదశిరాత్రి సుమారు ౯ గంటలకు కాలి చూడిన అయినాడు ఆస్నేహితుడు. అతడు పోయినా అతికాలము, లోకలక్షణము ఎరుగని స్నేహము "కేవలకే చానిద్దరం" ఆ నేజవాబుమాత్రం స్మృతిపథాన్ని వదలిపోవడంలేదు. పైపెచ్చుమాటమాటికి దుఃఖాన్ని పెకలించివేస్తున్నది.

ఏ అడవిలో యే చెట్టునుపుట్టిందో ఆపువ్వు కాలప్రవాహము తనతోతీసుకవచ్చి ఖమ్మంమెట్టుకు చేర్చింది. ఖమ్మంమెట్టులో అపువ్వుయొక్క సువాసన గ్రహించేవారే లేకపోయినారు. వీచిందీ తనసహజమైన పరిమళమును కోల్పోలేదు. అసువానె వెగటుగాచూచింది. మాటలు మరిచిపోయారు. పైగా అపువ్వుని అగౌరవపరచి సానందపడుచు చేయాలేనిమాదిరి వాడు పైగా వాసనగ్రహించిన వారైన తలవాల్చపామరించలేదు. వారికి వాడిచిందినగాభిని పెన్నెల మై అపువ్వురుగాలి మన్నులో మన్నయిపోయి ది, అక్కాయిజిత్తుడి ఏకొరకినాడు.

వందుల లక్ష్మీనారాయణది తిరుపూరట తల్లిదండ్రులు పేరేమో జన్మదినమేదో నాకు తెలియదు. నాకు పరిచయమైననాటికి అతనికీవితపాటకములోని కొన్ని యంకములు గడచినవి. నేను చూచినవిశ్వసించినవి మాత్రమే కొన్ని యంకములే.

లక్ష్మీనారాయణ పదహేరాళ్ళు గాటని యౌవనప్పుడు ఉత్సాహవంతుడు. అతనిది పిరిగామనోభావం తనవల్ల అవ్వేవిధేయులకార్యానికైనా సాధ్యాసాధ్యాలతోటిచారించకుండా, వెనకముందులు గూడా ఆలోచించకుండా వళ్ళినాడుకోకుండా సనిచేసేవాడు. అతనికి స్వార్థచింతలేదు. తనకొన్నోలు అలోచనలేదు. గౌరవాగౌరవములను అహంకారమనేదు. యేసనిపైనాసరి వెనకముందులేకుండా తయారయ్యేవాడు. నడుము బిగించాడంటే చేసితీరేవాడు.

ఆసత్యము అతనికితెలియదు. ప్రాణమునైనా యివ్వగలడుగాని అబద్ధమాడేవాడుకాడు. అనేకుపవసాలు చేసినాడు ఓ దమ్మిడీ యూవిడూ లేదు. దేనిని మనసావిశ్వసించేవాడో దానినే చెప్పేవాడు యేదిచెప్పేవాడో అదేచేసేవాడు. వదరంగపు పెంపు అతనికి తెలియవు. ఆకొక్కసారి తనివిదక్కువై యెదుటవి అమాయకుడు. రికంగ పికుంపెన్నెంతగా పెన్నవనికి. గులేకంగానను మనికావాలనుకున్నా బొత్తిగా గిట్టకపాయ్యేదనికి అంతేకాదు. యేదైనాపోతున్నవాళ్ళ ప్రీచారాలు పలుకుతూవుంటే వాళ్ళను ఆదేశనికి ఆలోచించకుండా వాళ్ళతోపున్నవిపాలన్నిటినీ తాటుగా పెరువుపెట్టేవాడు. కొనలక వివ్వు మెత్తయినా అబద్ధం చెప్పేవాడు కాడు. అదేతెందరకొరవి కష్టాలకు హేతువు.

ఇటువెంపకుకున్కలి యితనివాసనేసోట్లుకు వళ్ళతనమువాడు పిలిచినా వెళ్ళినడుసువాని కీను ఖమ్మంమెట్టు బ్రాహ్మణోత్తములకీదుల్లరేదు చేరడిక్కే తమస్వార్థపరత్వాలు, దుష్కార్యాలు పిగ్గించి బయటపెడతాడని యెందలో ఏవనిద్దేరకు లేనీయలేదటం వాలవంచి వినుమ చెప్పదొసుకు మొత్తముమీదప్రాణప్రముఖులు యితనిని పోకిరికింద యిక్కట్టినారు నాటకిస్యపడు అదితనులు అతని ముప్పాట్యాన్ని కూసర్పుంటాన్ని గ్రహించి నేలరివ్వలేదు.

ఆంధ్రమహాసభ, ఖమ్మంమెట్టులో సహాయక స్ప్రీహరాయణుల ప్రతిమాలక ప్రతిమాలవాచాకీయన జయప్రదాయింతంగా నీప్రువ్వాలక్కి నాటకే పట్టుదలకుగూడా ఎక్కువయింది. ఇక్కడ మిథాద నెరవేరింది. దానివాతంప్రచ్చన్నే చందాలడుకా పరిగెంగినారు తనకు

నభక్షత్రపతనము

కోదాటి నారాయణరావు

న భర్మపరాయణులు అమహాసభకు త్రికరణశుద్ధిగా చెమటపూడ్చి ఎన్నదగ్గ సేవచేశాడు లక్ష్మీనారాయణ. వారితో బహిష్కరింపబడ్డాడు, అదిఅతని కష్టాలకు దోహదమయింది.

వ్యవహారయిబ్బందులు కుటుంబములో బాధ్యతలు కంచి యింట్లో నిలువనీయలేకుండా చేసినవి. కుటుంబమువాళ్ళంతా అతనివికారుడని వాన్ని గా చేసినారు అయినవారలేదు. కానివారు చేరదీయలేదు. నానాకష్టాలపడ్డాడు. నేనుస్వయముగా అతని ఉపవాసాలువుండేగా అనేకసార్లు చూచినాను. కాఫీ అన్నా యివ్వకపొందంటే త్రాగేవాడుకాదు. డాక్టరు రామచంద్ర వెంకటరెడ్డిగారితోట్లోవంటకె చిమసుకేసుకుంటున్న దృశ్యాన్ని తలచుకుంటే కండ్లనుండి నీళ్ళు ఉరుకుతున్నవి.

మనుష్యునికి తగినఅవకాశాలు చిక్కితే చవ్వకనిక్కనప్పై శక్కుకట్టు అభివృద్ధికివస్తాడు. కాలంచేయూతనివ్వకపోతే, తనయెంత ప్రయత్నించినా అభివృద్ధికి రావడానికిబదులు బాగాలమారు ఎక్కువైంది. అంతకంతకు పతనమవుతాడు. ఈకొంటెలోనే లక్ష్మీనారాయణ సంభవించింది ఎక్కోచోట్ల ఉద్యోగంలో వుండి యున్నవాడు ప్రభుత్వోద్యోగం ఒకటిరెండు నెలలకంటే ఎక్కువ వుండలేదు.

ఎక్కడా అతనికి కొలువులేదు దుర్భరంగా కృశించి కుమిలిపాడు. పెంపుడుతల్లి చేరువయింద వెండ్లి నిరాశఅయింది ఖమ్మంసహాతేన్నం మందు తలవరచుటకు "పక్షేమిరా" అన్నాడు ఇదంతా కొంతవరకైనా మనోవ్యాకులం గా సరిమించింది. కాని పట్టువదలలేదు. ఇంతలో అతనికి మాయజ్వరము చాపురించింది డాక్టర్ రామచంద్రరావుగారివద్ద ఔషధము తొక్కేడయ్యారిచినా "వా" అనేవారు లేకపోవుడంతో కోట్లలోనీయముడుపోయ్యేవారు లేకపోయినాగా అమితసైన జ్వరంలోగూడా తానే స్వయంగా హోటలుకు వెళ్లి పాలు, డాక్టరుగారియింటికివెళ్లి ఔషధము, తెచ్చుకునేవాడు. బాగా చేతగాకపోయినట్లైనా జీవితాతకరలకు గౌనర్ను మెంటు వైద్యశాలలో చేర్పించమన్నాడు. ఒక్కనాడు అర్ధరాత్రివేళ గడిపాడో లేదో ఆర్త్రయుతుడ ఏకొరకినాడు. సాయంత్రం సుమారు గం ౩ ల స్నేహితవర్గాన్ని వదలి భార్యను పసిపాపాయిను మాయజ్వరిచిచి వ్యర్గీయుడైనాడు.

లక్ష్మీనారాయణ త్రికరణశుద్ధిగలమనిషి. అతనితో స్నేహము చేసిన ఎవరూ అతనిని సొంపడంగా ప్రేమించకుండ వుండలేరు. స్నేహమంలో ఎంతమోమాటము విమర్శించవలె అంత నిర్మొగమాటముగా నిజాలు పలికేవారు. నిరహంకారి, పరోపకారి, దేశసేవకు సంసిద్ధుడు సత్యవాది, పవిత్రజీవనుడు. జీవించివుంటే తగిన తరవకాశాలుచిక్కినప్పుడు దేశానికి గొప్ప సేవ చేసేవాడు. యవ్వనమందుసరికూడా చిడ్డవదుడైనా దరకంకి కాని తొందరమనిషి, పైపూతవేయు టలు గిట్టకపోయేదని తనపనినే ప్రపంచమంతే సత్యమనుకొని వుండాలనేవాడు. చేసి సాధించడానికంటే ఎక్కువకాలము విమర్శించుటలో గడిపేవాడు. తలవంచుకోని తనపని యేదో నిర్వహించాగా చేసుకోవడం అతనికి తెలియదు. అతనిలో యేమైనాదుర్గుణముంటే అది ముఖామువిగా తనసంబంధము లేకున్నా గడుసుగా విమర్శించుటే.

అతని పవిత్రజీవనానికిహృద్యంగారావుకు దశమరణం అనాయాసంగా సిద్ధించినది. అతని మరణానికి మిత్రులు శత్రువులుఅంతా, అక్కడవులలోకూడా అతని మరణించినవార్త అ స్మృతియందు నేలవాలిపెట్టు జనంచేరింది ఖమ్మంమెట్టు బ్రాహ్మణులు, వ్యవహారాలకు దాసే మిత్రులను బ్రాహ్మణులు దహనంచేశారు. అతనిమరణదినా అతని దహనాదిక్రియలే పాటించి ఏ ఐశ్వర్యవంతునకుగూడా జరుగనివిధాన జరిగినది. అంత ఆర్ద్రతలతో పడిలేచి లక్ష్మీనారాయణ.

కష్టమైనా దివ్యరమైనా లక్ష్మీనారాయణ్య విచిసంవత్సరములలోపుగానే ప్రపంచనాటక రంగమునుండి నిష్క్రమించినాడు. కష్టభరితమైన అతని జీవితనాటకము కొద్దిలోనే స్వస్తి చెప్పబడినది. అతనిమరణము, అతనిమరుచితనాన్ని లోకానికి వెల్లడించింది. మరణానంతరము జరిగిన కీర్యాకలాపములు, రాలిన అశ్రుకణములు అనాటికవి జయగీతికలు. ధనరహ్మధయే యున్న చో రాబోవుజన్మమున లక్ష్మీనారాయణా నిష్కళంకమైన దేశభక్తుడై జన్మించగలడు. భగవంతుడు లక్ష్మీనారాయణ ఆత్మకు శాంతించుగాక! అతని కుమారుని రక్షించుగాక!

మాకింటె కృష్ణమూర్తిగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

ఇతనిని గురించి అనేకపర్యాయములు మీపత్రికలో సంభాషాది సహాతమ లెన్నిరో వింకా వాక్యములు వ్రాసిరి. ఇతడు ౨౬ సంవత్సరములవాడు. నేను ఇతడు ఆంధ్రమహాసభలో వాలంటీర్లుగా పనిచేసినందువల్ల మిమ్ములయుద్ద వున్న అంతర్యుంచుంచిన కొలగతిన యితడు మరణించె. ఇతడు మరణించినరోజున దహనసంస్కారములకు ఎవ్వరునుగారేదు. పెంపకపుతల్లి పెత్తల్లిపేరలందరు ఉండికూడా రాలేదు. తరువాత మేము స్నేహితులము. ఇతని దహనసంస్కారములు చేసినాము.

ఇతడు వరంగల్లుజిల్లా ఖమ్మంతాలూకా ముత్తగూడెం గ్రామవాస్తవ్యుడు. అంత్యక్రియ లసమయుముల గ్రామవాస్తవ్యులగువన్నులు, స్నేహితులకన్ని వారుధూరితిని జాలిరి.

ఓ రావబిడ్డా

వెల్దుర్తి మాణిక్యరావు

రాజకాలికిపుట్టి
వర్ధి చేసిరో వాడిని
ఇంగ్లీషుపిల్లలా నాచుకుంటూంటిపు
తల్లి ప్రేమంటేను
తనవారలంటేను
ఎట్లు తెలుసునువోయి ఓరావబిడ్డా.
ఫుట్టగానే తొట్టి
ఫుటిటిలోనే చీకుడు
పొండయా పరుషుల్లో పచ్చలివుసుడిపు
పేదకకమన నేను
పేదసాదన నేను
ఎట్లు తెలుసునువోయి ఓరావబిడ్డా
నీమంత్రివర్యులు
నీమఖసుతిపరులు
నిన్ను కొనియాడంగ నీకీర్తిపాడంగ
కూలికసువపాలు
రైతుపడుకపాలు
ఎట్లు తెలుసునువోయి ఓరావబిడ్డా.
నీ పెన్కు భార్యల
నీ అంజెతాలె
నీలల్లా తేలుచూ మునుగుచూమండంగ
దొరపెట్టుబండగాల్
ప్రజలపెట్టమొరల్
ఎట్లు తెలుసునువోయి ఓరావబిడ్డా.

చందాదారులకు

తమ ఉత్తరప్రత్యుత్తరములలో ఖాతానంబరు తెలుపవలెను. లేకపోని జవాబు ఇవ్వబడదు. తమ లేఖలు మేనేజరు పేర వ్రాయవలెను.

బహిరంగ విజ్ఞప్తులు

కల్వకుర్తి తాలూకా ఆంధ్రసోదరులకు అభినందనములు

ఐదవాంధ్రమహాసభాధ్యక్ష్యవసంఘ కార్యదర్శియగు, శ్రీయుత బూర్గుల వెంకటేశ్వరరావు గారికోరికపైన, స్థాయిసంఘసభ్యులగు శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతరావుపంతులుగారి అనుమతి ప్రకారము మహాసభ సందర్భములో విరాళములు ప్రోగుచేయుటకు కల్వకుర్తి తాలూకాలో వెళ్లుట సంభవించియుండెను. ౨౧వ అక్టోబరునుండి, ౨౮వ తేదివరకు ఈ తాలూకాలోని ౧౮ గ్రామములకువెళ్లి పలువురు గ్రామజనులనుదర్శించి ఇష్టాగోష్ఠిగా సంభాషించే అవకాశములభించినది. ఈ సమయములో మహాసభకొరకు ప్రసాదించిన విరాళములు [౨౧] వ గోల్కొండసంచికలో ముద్రితమైనవిగదా.

ప్రతిగ్రామములో, అక్కడి గ్రామోద్యోగులు, వర్తకులు, రైతులు మొదలైన గ్రామవాసులను చూచి మాట్లాడే అవకాశము కలిగించిన శ్రీయుత రామచంద్రారెడ్డి శ్రీరామారెడ్డిగార్లు కల్వకుర్తి న్యాయవాదప్రముఖులు ప్రశంసనీయులు. వీరుభయులు నేనున్నంతకాలము నావెంబడి ఊరూరికివెళ్లి, కర్నాలవల్లకలిగిన ప్రయాసప్రయాసములకోర్చి చేదోడువాదోడుగా అత్యంత ఉత్సాహము శ్రద్ధాభిమానములతో అహోరాత్రములు పనిచేసినందుకు నాకృతజ్ఞతావందనములు తెలుపుచున్నాను.

నేను గ్రామవాసులతో ఇష్టాగోష్ఠిగా మాటాడు సమయమున, వారుప్రతివిషయమును శ్రద్ధతో వినుటయేకాక, ప్రశ్నోత్తరములద్వారా పెక్కు సంగతులు తెలుసుకొనప్రయత్నించిరి. ఈ ఆంధ్రోద్యమమువల్ల దేశీయులకు కలిగే లాభము లెట్టివో తెలుసుకొనుటకు ప్రయత్నించిరి. వర్తకులైనవారు, ఈ ఉద్యమమువల్ల తమవంటివారికి కలిగే లాభము లెట్టివో గ్రహించప్రయత్నించిరి. ఇదేవిధంగా గ్రామోద్యోగులు, రైతులు మొదలయినవారి ప్రశ్నలలోకూడ ఇదే భావము ఇమిడియుండెను. బాగుగా తెలుసుకొనినపిదప వారికి కలిగిన ఆనందము అపారము అద్వితీయము. ఈ ఆంధ్రోద్యమముయొక్క పూర్వోత్తరములుగమనించి ఈ యుద్యమముపైన స్థాయిసంఘముపైన వారికికలిగిన గౌరవాభిమానము వారి ముఖారవిందములు వారి నేత్రములలోని నూతనవికాసమైన తేజస్సుచేత బోధపడెడిది.

ప్రతిగ్రామములో మాకు భోజనములు ఉపాహారవిందులు తేనీరుతో సన్మానములు జరిగినవి. ఒకొకసారి ఒకేరోజు పలుగ్రామాలలో ఈ తేనీరు ఉపాహారవిందులు జరుగుటచేత కొంత ఆరోగ్యము చెడినది. నిరాకరించిన వారికి బాధకలిగేది. ఈ సంగతిగ్రహించి వారిష్టానుసారమే వర్తించవలసినవారమైతిమి. ఈ సన్మానములు జరిగెనని తెల్పుట నా వ్యక్తిగతంగా ఏదైనా అధిక్యతను చూపడము చేతకాదు. ఆంధ్రభావముతో కాదని నామిత్రులు గ్రహించెదరుగాక. వారుచూపిన ప్రతిగౌరవ ప్రేమయు, చిరకాలమునుంచి వారిలో [illegible] కష్టనష్టములకొరకు విచారించుటకేర్పడిన ఈ ఆంధ్రోద్యమము కేంద్ర స్థాయిసంఘముపట్ల వారికికలిగిన నమ్మిక గౌరవాభిమానము చేతనేయని నేను సవినయముగా మనవిచేయుచున్నాను. గ్రామవాసులలో ఈ పాటినమ్మిక గౌరవాభిమానములు కలుగుట, ఆంధ్రోద్యమముయొక్క భవితవ్యము మిగుల ఆశాపూరితమై తేజోవంతమైనదన్నట్టు నాకు దృఢనిశ్చయమైనది. గ్రామవాసులలో ఉద్భవిల్లిన గౌరవాభిమానము, నమ్మకమునుండి, ఈయుద్యమమును నడిపే నాయకులపైనను, విద్యావంతులపైనను, యావత్సోదరులపైనను వీరిభక్తిశ్రద్ధలు మనంతబాధ్యతాయుతమైయున్నది. ఈ సమయమున దేశీయులలోకలిగిన ఈ నూతనోత్సాహము పురస్కరించుకొని దృఢసంకల్పముతో ఈ యుద్యమమును ఏకముఖంగా నడిపించవలయును. అప్పుడే మరింత అభ్యున్నతదశపొంది, దేశీయులు ఆ యుద్యమమునుండి సరిగా పూర్తిగా లాభముపొంద వీలుండును.

కల్వకుర్తి తాలూకా నాఆంధ్రసోదరులును నాతోటి సహచర్యులగు రామచంద్రారెడ్డి రామారెడ్డి అర్జునసింగుగార్లును వారుచేసిన సహాయమునకు మరొకసారి అభినందించుచున్నాను.

మహబూబునగరము జిల్లాలోని మిగతతాలూకాలలోని ప్రముఖులును ఆంధ్రసోదరులును, తోటి కల్వకుర్తి తాలూకా సోదరులవలెనే, ఈ యుద్యమమునకు సహాయ్యపడి ఐదవాంధ్రమహాసభకు విరాళములు ప్రసాదించి, సభలో ఎక్కువసంఖ్యగా హాజరుగాని ఈ సారి మహబూబునగరము జిల్లాలో సమావేశమయ్యే షాదునగరము మహాసభను జయప్రదముగా చేసెదరని సవినయముగా ప్రార్థించుచున్నాను.

ఆంధ్రమహాసభాస్థాయి సంఘము ప్రచారకుడు, హైదరాబాదు } మం. రామచంద్రరావు కార్యదర్శి, ౩—౧౧—౧౯౩౬

ఔరంగాబాదు క్షామపరిస్థితులు

ఔరంగాబాదు, అజూరు ౩౦ –

ఈజిల్లాలలోగల గంగాపురవు మరియు వి జాపూరు తాలూకాలలో ప్రజలు కఱవుపాలైనారు. ఇదియునుగాక పటణ్ అంబడు, మరియు ఔరంగాబాదు తాలూకాలలో కఱవు సూచనలు పొడగట్టుచున్నవి ప్రవాసపైరులు చేతికిలభించునో లేదో అనుఆందోళనచే రైతులు తల్లడిల్లుచున్నారు దీపావళివరకుకూడా వర్షములులేక ఈవిధముగ చేయుండిన రబ్బీపైరులతోపాటు ప్రవాసపైరులపైకూడా ఆశవదలవలసియుండును దయార్ద్రహృదయులును, ప్రజాహితాభిలాషులును, మండలాధికారియునగు శ్రీయుత [illegible] గారు జిల్లా మొత్తము పర్యటనగావించి మండలాధికారులును మరియు తాలూకాధికారులును సమావేశమై రైతులస్థితిగతులు ప్రభుత్వమువారికి నివేదించిరి దీనిఫలితముగా ప్రభుత్వమువారు ౧ లక్ష ౨౫ వేల రూపాయిలు కఱవుసూచనలుగల స్థలములలో వినియోగపరచుటకు గానుఆమోదించినటుల తెలియుచున్నది. భూమ్యాదాయశాఖ కార్యదర్శియగు మిస్టర్ క్రాస్టట్ గారు వచ్చియున్నారు వీరు కఱవుఅనుభవించుచున్న గ్రామాలపర్యటన గావింతురని తెలియుచున్నది

ఔరంగాబాదు సూబేదారులగు వాళ్ళిగులాంఅహమదుఖాన్ గారును మండలాధికారియగు శ్రీయుత [illegible] రాయిగారు రైతులకు తఖావీఇప్పించుట మొదలగుసౌకర్యములు సమకూర్చుటయేగాక కూలిపనివాండ్ర నిమిత్తమైన నిర్మాణములుకల్పించి సాధ్యమైనంత త్వరలోసాగింతురని నమ్ముచున్నాము

ప్రతినిత్యము న్యాయస్థానమునకుపోవు జైలుఖైదీలుగల లారీమోటారు వెళ్లురోడ్డు మిక్కిలిచిన్నదై యుండుటచేతను ఆదేబాటను ఒమ్మలరాకపోకలు విరివిగానుండుటచేతను చాలాప్రాణప్రమాదములు సంభవించుచుండును ఇటీవలనే ఇదేమోటారులారీ ఒకబాలునిఢీకొని చంపివేసినది ఇంకను చర్యజరుగుచునేయున్నది. ఇన్నికారణములనుబట్టి లారీఎప్పుడైననూ గుల్షన్మహలు ముందటినుండిమరలి రంగణదర్వాజ దవాఖానసరకు షహర్ గుల్ దర్వాజ మరియు గిన్నీబాటమీదుగా న్యాయస్థానమునకు వెళ్లుచుండిన ఇట్టిప్రమాదము లెప్పుడును సంభవింపవు కావున నైబుకార్యనిర్వాహకులు అట్లుచేయుటకు పూనుకొందురు గాకయని కోరుచున్నారు

పంటలు చాలాతగ్గినవి

లింగ్సగూరు, అజూరు ౩౦ –

ఈగ్రామము రైలుమార్గమునకు మిక్కిలి చేరువగానున్న రాయచూరుజిల్లాలోని డివిజనుగ్రామమైయున్నది ఎల్లప్పుడు చలిగాలియును మిక్కిలిగావరించకపోవుటయు అందుచే అభిపైరులు తృప్తిగాఫలించకపోవుటయు సంభవించుచుండును యథారీతిగానుండ ఈసంవత్సరము పైరులు చాలావరకు ఫలించనందున రైతులలందోళన అపమానము

నీటిసౌకర్యముల ఏర్పాట్లు

జోగ్లాపూరు, [illegible] ౧ –

ఇచట ప్రతిసంవత్సరము దసరాకోజాలలో జాతరజరుగుచుండును ఈసంవత్సరము జరిగిన జాతరలో త్రాగుటకునీరు సరిగాలభించకలేదు బావులలో నీరుసహితము తగ్గిపోవుచున్నవి నీటిసదుపాయముల గలిగించుటకై ము నొకటి ఏర్పరచుచున్నట్లు వినుచున్నాము నీటిదుర్గంధముచే అంటురోగములు వ్యాపించినవి

రాయచూరు కఱవు గత్తర

గంగావతి, అజూరు [illegible]

ఇది రాయచూరుజిల్లాలోని ఒకతాలూకా ప్రధానస్థలమును గింగిరిఆను స్టేషన్గ్రామమునకు ౨౨ మైళ్లదూరమున ఈగ్రామముగలదు ఈసంవత్సరము వర్షముచాలినంత వర్షించియుండలేదు ఇందుచే ప్రవాసపైరు బొత్తిగాఎండిపోయినవి ఈనెలలో గత్తరప్రారంభించి ప్రతిరోజు ౩–౪ రు మరణించియుండిరి ఇప్పుడుతగ్గిపోయినది ఇక్కడి మాధ్యమికపాఠశాల రెండువారములనుండి మూయబడియున్నది పారిశుద్ధ్యశాఖ గౌరవకార్యదర్శిగారు పారిశుద్ధ్యమందు చాలాశ్రద్ధవహించి పనిచేయుచున్నారు బావులలో విషక్రిములచచ్చుటకు మందు కలుపుచున్నారు

ఈగ్రామమున కనతిదూరములోగల చిన జింకల అనుగ్రామమున తుంగభద్రనది చాలా కాలమునుండి గలదు ఈనది గంగావతికిపోవు దారి చాలాఅధికారిగానున్నది ఐనను ఇంతవరకు ఈరెండుగ్రామములనుమధ్య రోడ్డుకూడా లేదు

రెండవమండలాధికారిగారును, మండలాధికారిగారును గంగావతి రైతుల అభ్యుదయమునకై మిక్కిలికృషిచేయువారుగనుక వీరు ఈరోడ్డువిషయమై శ్రద్ధతీసికొందురని నమ్ముచున్నాను ఈరోడ్డునిర్మాణముచే వ్యాపారాభివృద్ధికి కొన్నిమార్గములు గలవు

శ్రీరామచంద్ర సంపూర్ణాంధ్ర గ్రంథాలయము

[స్వకీయవిలేఖరి]

శంకరంపేట ౨౫–౧౧–౧౯౩౬

ఇట శ్రీరామచంద్ర సంపూర్ణాంధ్ర గ్రంథాలయమనుపేరు గల గ్రంథాలయసంస్థాపించి సుమారొకసంవత్సరము గడచెను పై సంస్థ పెద్దలు ప్రముఖులు [illegible] వానోసగుటకై ముస్నొయ్యయమొసగినవారైన మనవయువకులుతప్ప తక్కినవారొకరైన వొకో జైనను గ్రంథాలయమునకేతెంచి పొంచినవారైనలేక కనీసనెలకమాసముచందా నొసగినవారైనకాకయుండిరి అద్దానివిషయమై గత ఆశ్వీజ శుక్లకొకటి సోమవారమున పైగ్రంథాలయకార్యదర్శిగారు వాగ్దాతలయందర కొకచోసమావేశపరచిముచ్చటించిరి గ్రంథాలయకార్యదర్శిగారు చందానొకేసారినొసగుట ఒకఘనకార్యముగాబాలదుగాన ఒకేసారి ఒసగుటెయుచితమనియు ప్రతిరోజు గ్రంథాలయమునకు రాకున్నను వారమునకొకతూరియైనరావలయునని [illegible] కాని [illegible] ఆమాట వాటింపరు ఎట్టకలకు తమకు రావలసినదుకాని మీరు చందా మాసమాసమునకు మానుండి స్వీకరింపుడనియు యువ్వనున్న గతవత్సరచందావిషయమై మరలనొకతూరి సమావేశమైనప్పుడు ముచ్చటింపుడనియు తెలియపరచుచు నాటసమావేశమును ముగించిరి

ధనువాడలో వర్షము చాలదు

ధనువాడ, [illegible]

ఈగ్రామము మహబూబునగరమునకు ౨౫ మైళ్లదూరములోకలదు పారిశుద్ధ్యము బాగుగాలేదు బావులను, బాటలను బాగుచేయించవలసియున్నది గల్లిలలో మొరంపోయవలసియున్నది నలుగురుఉంత్రోతులుగల [illegible] రక్షకశాఖవారోకలదు, లోకల్ఫండు పాఠశాల కలదు, ఈపాఠశాలలో రంబాలుగు ఉపాధ్యాయులునుకలరు, మంచినీళ్ళబావులు గ్రామములోలేనందున గ్రామం వెలుపలనుండి తెచ్చుకొనుట కష్టముగానున్నది, పైరులు ఒకమాదిరిగానున్నవి, అయినను వర్షము ముఖ్యావసరమైయున్నది,

జిల్లాల వార్తలు

చెన్నూరులో వర్షములు చాలకుండుట

ఆసిఫాబాదు, అజూరు [illegible]

కాలమాన పరిస్థితులు

శ్వాసకాయపరిస్థితులు బాగుగానున్నవి రైతులు వ్యవసాయపనులలో నిమగ్నులైయున్నారు పంటలు ౧౬ అణాలకంటె ఎక్కువగానే ఫలించినటుల తెలియుచున్నది

మొహర్రంనెలనుండి ఈగ్రామములో గత్తరవ్యాధిప్రారంభించి బొత్తిగా లేకుండ శమించపోలేదు. సుమారు మూడునాలుగురోజులనుండి పూర్తిగాలేకుండపోయినది వర్షాకాలాంతమువరకు ౫౦అంగుళముల వర్షముకురిసినటుల గణంకి

చెన్నూరు తాలూకాలో తృప్తితో వర్షములులేక అభిపైరులు తక్కువ ఫలించినవి

ఈగ్రామ పారిశుద్ధ్యము బాగుగానున్నది గ్రామములోగల ఇరుకుబాటలు వెడల్పుచేయబడినవి ఇక్కడ ఏర్పరచినట్లు కొంత అసంతృప్తిగానున్నటుల తెలుపుచు ప్రభుత్వమువారితో విన్నవించుకొన్నటులను, మండలాధికారి తగు శ్రద్ధతీసుకొనినటులను తెలియుచున్నది

ఇటీవల నూతనముగా గ్రామకంఠములోకికలిసినస్థలములో పూరిఇండ్లు చాలా గట్టియున్నారు ఇంకనుసుమారు వందఇండ్లవరకు వేసుకొనుటకు ఆజ్ఞలనుకోరుచున్నారు.

దేగ్లూరు—ఉద్గీరురోడ్డు నిర్మాణము

[స్వ వి]

నాందేడు, [illegible]–౧౧–౩౬

మొఖరమాబాద్ వార్తలు

మొకరమాబాద్ (కద్క)నందు, విద్యాలయమున్న వైద్యాలయమున్న న్యాయస్థానమున్ను నూతనభవనములు కట్టబడుచున్నవి దేగులూరునుంచి, కడ్కగుండా ఉద్గీరువరకు రోడ్డువేయుటకు గుర్తులువేయబడినవి త్వరలో పనిప్రారంభించెదరని తెలియుచున్నది ఇచ్చట ఖాన్గిపాఠశాలకలదు విద్యార్థులకు సూర్యనమస్కారములున్న, వ్యాయామమున్న నేర్పబడుచున్నవి శాలరక్షప్రతిరోజు నీరవాక్యము లుపదేశించుచున్నారు ఈప్రాంతములో పంటలు అనుకున్నదానికంటె రెట్టింపుపండినవి మొత్తముమీద అభివృద్ధిగానే ఉన్నది

దేగులూరు వార్తలు

దేగులూరు తాలూకాయందు ప్రజలు అధికముగా సంచరించురోడ్డులలో పెట్రోమెక్సు లాంతరులు వెలిగింపబడుచున్నవి తటాకము వద్ద ప్రజలసౌకర్యార్థము శిమెంటుకుర్చీలు అమర్చబడినవి ఇచ్చటి విద్యాలయమున్న బాలికల పాఠశాలయున్నకలదు పంటలు రెట్టింపుపండినవి ఇచ్చటకూడా అభివృద్ధిగానేయున్నది

నాందేడు వార్తలు

నాందేడునందు, విద్యుద్దీపములు వీధులన్నిటిలో అమర్చి వెలిగింపబడుచున్నవి, ప్రజలకు త్రాగుటకునీళ్లు బజారులలో దొరకకుండెడివి ఇపుడు నల్లాలు పలుతావుల అమర్చబడుచున్నవి లోకల్ఫండువారి యుద్యానవనమునుయుంకను అభివృద్ధిపరచినచోకొక, ఘంటసర్భమునకు వలయాకారముగా ఉద్యానవనమును నిర్మించుచున్నారు. ఈజిల్లాయందు పంటలు రెట్టింపుపండినవి [illegible] ప్రజ్ఞచాలా అధికముపండినవి, [illegible] ప్రాంతములో నీటిసౌకర్యము [illegible]

విజయదశమినాడు జంతుబలిఆగుట

(విలేఖరి)

అమాద ౨౧–౧౦–౩౬ ఫ

ఈజాగీరు శ్రీ శ్రీ నవ్వాబు సయ్యదుద్దౌల బహద్దర్ గారి జాగీరులో వుంటెను. కాని కొన్నిసంవత్సరముల క్రిందట కోర్టుఅపుకార్డులో చేసిన ఇక్కడితహసీలు నారాయణపూరు సమస్థాన తహసీల్కు పోయినది ఈగ్రామమున సరఫుఖాసు ముబారక్ లో చేరినదని చాలాప్రజలు అనుకొనుచున్నారు. కాని యింతవరకు యేమి తెలియలేదు రెండు నెలలనుంచి హోదేదార్లువచ్చి తనిక్కి చేసిపోవుచున్నారు

జంతుబలి ఆగుట

ది ౨౦–౧౦–౩౬నాడు ఈగ్రామమున సాయంత్రము దసరా జమ్మిప్రవము గా జరుపబడినది ఇక్కడదేవళ్ళకట కచ్చేరీముందు పేటలను కొటుటవాడుక కాని యీసంవత్సరముశ్రీయుత వి ధర్మారెడ్డి ఏ వి రాంచంద్రారెడ్డి మున్నగువారల ప్రోత్సాహముచే ఆపబడినది రైతులు జన్మిప్రవృత్తుమునకు వెళ్లినపుడు అక్కడ శ్రీయుత వెంకటకృష్ణయ్యగారుకూడ జీవహింసవిషయమై ఒకచిన్న ఉపన్యాసమునిచ్చిరి

౨౧–౧౦–౩౬నాడు ముగ్గురు విద్యార్థులు హైదరాబాదునుంచివచ్చి యిక్కడ చిన్నచిన్న ఉపన్యాసములు ఆహింసమనగా ఇచ్చియున్నారు కొందరు వేరే జ్ఞానవిషయం ఉపన్యాసం యిచ్చియున్నారు.

కాలమాన పరిస్థితులు

ఈగ్రామమున యింతవరకు ప్రవాసచేనులు పూర్తిగకోయబడ అయినవి అబికూడ కుంకాలఅయినవి మాగీచేనులు యింతవరకు చావకుండా ౧౨ సుకసుంచాపున్నవి

పశువులమేతకు చాలాయిబ్బందిగా వున్నది ఇంతవరకు భూమిపైన పచ్చిగడ్డిఅసేమాట లేదు చేతిమేత యెంతవరకు వేయగలము? ఇక ముందు యెట్లుకాబోవునో!

రైల్వేబస్సు శాఖవారికి కొన్ని సూచనలు

మహబూబునగరము అజూరు ౨౯

మెహరు ౨౦వ తేదినుండి సర్కారిబస్సులు నడచుచున్నవి ఇచటనుండి అమరాబాదు దేవరకొండ కోస్గి, తాండూరు చించోలి మొదలగుగ్రామములకు వనపర్తితప్ప సర్కారు బస్సులు నడుచుచున్నవి ప్రయాణీకులకిరాయు తృప్తిగానేయున్నది నవాబుపేట మరియు కోయిలకొండరోడ్డులపై ఒకమోటారుమాత్రమునడచుచుండుటచే ప్రయాణీకులకు వసతిపరిపోవుటలేదు హైద్రాబాదునకూడా రెండునడచుటకు బదులు ఒంటేనడచుచున్నది కోయిలకొండమరియు నవాబుపేటకువెళ్లు మోటార్లు గ్రామమధ్యభాగమునుండి వెళ్లుటవలనను, ఆరోడ్లు విశాలముగాలేకపోవుటచేతను, జనసమ్మర్దముకూడా మిక్కిలిగానుండుటచేతను ప్రమాదములకు తప్పదు. ఈవిషయమున అధికారులు శ్రద్ధవహించుట అవసరము ఈమోటర్లు అబాదినుండి వెళ్లవలసినదు లేనందున్నచే ప్రజలుచాలా విసుగొందుదురు,

దసరా

[విలేఖరి]

[illegible]

—ఈసంవత్సరము నల్లగొండతాలూకా గ్రామములలో కొన్నిచోట్ల [illegible] [illegible] కొన్ని [illegible] [illegible]

భువనగిరి గ్రంథాలయమునకు సేటు రామదయాళుగారు సహాయపడుట కామోదించుట

[ప్రత్యేక విలేఖరి]

భువనగిరి విజ్ఞానాంధ్ర గ్రంథాలయము (౧౧) సంవత్సరముల క్రిందట స్థాపింపబడినది కొంతకాలమువరకు క్రమేణ అభివృద్ధిపొంది కొన్ని కారణాంతరములచేత ప్రస్తుతము నామమాత్రావశిష్టమైనందున కార్యదర్శియగు శ్రీయుత ఉత్పల వెంకటరావుగారు, ఆంధ్ర మహాసభా స్థాయిసంఘమువారికి సంగతులు వ్రాయుచు, దీనిపరిపాలనను స్థాయి సంఘమువారు తీసుకొనవలెననియు లేనిచో ఇదిమూయవలసివచ్చుననియు తెలిపిరి. స్థాయిసంఘమువారు నల్లగొండజిల్లా సంఘమువారితో సంప్రతించినపిదప, పునరుద్ధరణ మార్గములపై ఆలోచించుటకు, ౭వ తేదినాడు నల్లగొండజిల్లా సంఘపాలకసభ్యులు, స్థాయిసంఘమువారు భువనగిరి వెళ్లవలెనని నిశ్చయించిరి ౭వ తేదినాడు హైదరాబాదునుండి శాసనసభా ప్రతినిధులును రాబోవు ఐదవాంధ్ర మహాసభా అధ్యక్షులును విఖ్యాత న్యాయవాదులునగు శ్రీయుత కొండా వెంకటరంగారెడ్డిగారు స్థాయిసంఘ కార్యదర్శులతో సహా భువనగిరివెళ్లిరి నల్లగొండనుండి శ్రీ పులిజాల వెంకటరంగారావుగారు జిల్లాసంఘ కార్యదర్శులగు శ్రీయుత బోయినపల్లి వెంకటరామ నరసింహారావుగారు, ముప్పారము నారాయణరెడ్డిగారు, జిల్లా ప్రచారకునితో భువనగిరిచేరిరి గ్రంథాలయ మందిరములో, కార్యదర్శిగారు అధ్యక్షులును కొందరు పురజనులతో, వెలుపలనుండివచ్చిన ప్రముఖులు ఇష్టాగోష్ఠిగా మాట్లాడిరి గ్రంథాలయము దుస్థితికిగల్గుటకు కారణములు ఆలోచించి, ప్రస్తుతము వార్షికోత్సవము జరిపి, అందులో గ్రంథాలయముల లాభములు విద్యావిషయకములగు ముఖ్యమైన విషయములపై ఉపన్యాసములు జరిపించినచో పురజనులలోను ముఖ్యంగావిద్యాధికులలోను, విద్యాభిమానులలోను ప్రోత్సాహముకలిగి గ్రంథాలయ పునరుద్ధరణమార్గము ఏర్పడగలదని అభిప్రాయపడిరి ఈవిషయములో భువనగిరిలోని విఖ్యాత వర్తకులును, ప్రజాహిత కార్యతత్పరులగు, శ్రీయుత సేటు రామదయాలుగారిని, శ్రీయుత వరకాంతము నారసింహారెడ్డిగారిని ఇంకా ఇతర ప్రముఖులతో సంభాషించవలెనని కంజుకు హైదరాబాదు నల్లగొండప్రముఖులు వెళ్లిరి కాని ఆసమయములో పెనుముఖ్యులిద్దరు లేనందున సేటురామదయాలుగారు యాదగిరిపల్లి దేవాలయమువద్దనున్నారని తెలిసినందున మిలిటిమాయకుటకు, శ్రీ వెంకటరంగారెడ్డిగారు స్థాయిసంఘ కార్యదర్శులు జిల్లాసంఘకార్యదర్శి సహా శ్రీరామదయాలుగారుండేచోటుకు వెళ్లి అక్కడవారిని దర్శించి, మాట్లాడగా, వారు ఎంతో శ్రద్ధాభిమానముతో భువనగిరి గ్రంథాలయమునకు సహాయపడుట కామోదించిరి ఇతరులతోకూడ సహాయ్యము చేయించగలమని వాగ్దానముచేసిరి

వార్షికోత్సవము శ్రీయుత పులిజాల వెంకటరంగారావుగారి యాజమాన్యమున బహుశః ౧౧వ తేదిన జరుగుట కేర్పాటు చేసినట్లు తెలిసినది ఈవిషయములో సభకనుమతికొరకు మొదలైనఏర్పాట్లు కార్యదర్శిగారు చేయుచున్నారని తెలిసినది

యాదగిరిపల్లి దేవాలయమువద్ద శ్రీసేటు రామదయాలుగారు వచ్చినప్రముఖులు, దేవతాదర్శనము చేయించి తేనీరుతో సన్మానించిరి విజ్ఞాన విద్యావ్యాపనము కొరకు సహాయము చేయ పూనిన శ్రీ సేటు రామదయాలుగారు ప్రశంసనీయులు గ్రంథాలయమునకు కృతజ్ఞతా పాత్రులు

—

దేశభక్త వామననాయకుని నిర్యాణము

హైదరాబాదు ప్రజలందరి సంతాపము

గడచె ౧౩౪౬ ఫ. (౯ నవంబరు ౧౯౩౬) నాడు దేశభక్త వామననాయకుగారు ఉదయము ౯॥ గంటలవేళ పాంచభౌతికదేహమును బాసి పరలోకగాములైరి. సుమారు మూడువారములనుండి వాత వ్యాధిప్రకోపముచే బాధపడుచుండిరి. ఆనాడు బాలనయముగానే యున్నదనియు, రాత్రిబాగుగా నిద్రపట్టినదనియు చెప్పుచు ఉదయము ౮॥ గంటలవేళ ఔషదము పుచ్చుకొని ద్రాక్షపండ్లు తినియుండిరి. వెంటనే దౌర్బల్యము అధికమై హృదయము ఆగిపోయెను. మహోపకారియు, నిరుపమాన దేశాభిమానియు, నిజాంరాష్ట్రములోని హిందూప్రజలకు ప్రాణసమానుడును, వివిధసంస్థలకు పోషకుడును, అనేక విద్యాసంస్థల స్థాపకుడును నగు సిమ్మతశీలుడు ఈలోకమును, "ముక్తేశ్వరము" అను బేగంపేటలోని సౌంధమున ప్రాణములబాసెను!

బేగంపేటలో

ఈవార్త వెంటనే సికింద్రాబాదులోను, హైదరాబాదులోను దావాగ్నివలె వ్యాపించెను. వారిచే స్థాపింపబడి, వారియభిమాన సంస్థయగు, వివేకవర్ధనీ హైస్కూలు మూయబడెను. బాలికల ఉన్నతపాఠశాల, పరోపకారిణీబాలికాపాఠశాల, ఇవియేల? విద్యాసంస్థలువెన్నియో వారి గౌరవార్థము మూయబడినవి. హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయాధిపతిగారున్నాయమూర్తులందరు కోర్టులో వారిమొక్కదమలను మార్పవలసినదని హుకుముఇచ్చిరి. ఆర్యసమాజము, వివేకవర్ధనీ, ఆంధ్రజనసంఘము మున్నగువానిపక్షమున ప్రకటనలు ముద్రితములై పంచిపెట్టబడెను. సుమారు ౧౧ గంటలవరకు జనసమూహముల తండోపతండములుగ బేగంపేటలోని "ముక్తేశ్వరమున" ప్రోవు కాసాగెను. మహా ధనవంతులును కోటీశ్వరులునగు రాజా ధనరాజగిర్జీ గోస్వామి రాజా పన్నాలాలు బన్సీలాలుగారినుండి మొదలిడి సాధారణమైన బీదప్రజలుకూడ నగరమునుండి మైళ్లు ప్రయాణముచేసి అచ్చటికివచ్చిరి. నాయకుగారి మృతకళేబరమును ఒక్కొక్కరు మేడమీదికివెళ్లి దర్శించిరి! వారి అన్నకుమారులును విఖ్యాత దేశనాయకులును అగు శ్రీయుత రామచంద్రనాయకుగారు వచ్చినవారందరికిని మృతనాయకుని ముఖావలోకనము చేయించిరి. శవము బేగంపేటనుండి పగలు రెండుగంటలవరకు హైదరాబాదులోని వివేకవర్ధనీ హైస్కూలు మైదానములోనికి తీసికొని సికింద్రాబాదులోనుండి ఊరేగింపు తేబడుననియు, అచ్చట మృతకుని గౌరవము వివిధసంస్థలపక్షమువను అచ్చట జరిగినతరువాత మరల బేగంపేటలోనికి కళేబరము ఊరేగింపుతో గొనివచ్చి వారితోటలో దహనసంస్కారము గావింపబడుననియు నిర్ణయము తెలుపబడెను!

వివేకవర్ధనీ మైదానములో

రెండుగంటలవేళ కాకపూర్వమే, నగరములోని ధనాధికులు, విద్యాధికులు, అధికారులు, అధికారేతరులు, విద్యార్థులు, స్త్రీలుపురుషులు, హిందువులు, మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు, పారసీకులు, అందరును వేలకొలది గుమిగూడిరి. స్త్రీలు వందలకొలది పాఠశాలభవనముపైన కూర్చుండియుండిరి. దారిపొడుగునవున్న బంగళాలపైన జనము గుమిగూడిరి. మైదానములో వచ్చినవారికి బెంచీలు కుర్చీలు అమర్చబడెనుకాని అవి ఏమూలకువచ్చును. ఈ విధముగా పోగైనవారిసంఖ్య ౨౦ వేలకంటెతక్కువయుండదని ఊహ!

సుమారు ౩½ గంటలవరకు దేశభక్తుని కళేబరము మోటారుబండిపై గొప్ప ఊరేగింపురూపమున, ప్రజాసమూహము వెంటరాగా, సగౌరవముగా జనమధ్యములోని ప్రత్యేకముగా సిద్ధము చేయబడిన పీఠమువరకు తీసికొనిరాబడి, మోటారునుండి పైకెత్తి ఆపీఠముపైన నుంచబడెను. దానిపైన వందలకొలది పుష్పహారములు నిండియుండె, ముఖముమాత్రము కానవచ్చుచుండెను. వెంటనే ఆంధ్ర, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, మార్వాడి, గుజరాతి మొదలగుభాషల విద్యాసంస్థలును, జనసంఘములు, సాంఘిక, రాజకీయ, సాహిత్య మతసంస్థలును, విద్యార్థి వసతిగృహములును, మొత్తము వీనిసంఖ్య ౧౦౦ కంటె హెచ్చుగానుండి వానిపక్షమున పుష్పహారములు ఆయాసంఘములలో ప్రతినిధులవలన సమర్పింపబడెను. గొప్పగొప్ప వ్యక్తులు, రాజాబహదరు వేంకటరామారెడ్డి ఓ.బి.ఇ.గారు, రాజా పన్నాలాలుగారు మౌ. అబ్దుల్ వాహద్ బళేవి (పురపాలకసంఘ ఉపాధ్యక్షుడు) ఇంకనెందరో స్వయముగ హారముల మృతమహాశయునకువేసి గౌరవించిరి. శ్రీయుత కాశీనాథరావు వైద్య, ఎం.ఏ.ఎల్.ఎల్.బి [కాబోవు ప్రజాపక్ష విద్యా మహాసభాధ్యక్షుడు]. మౌ. సిరాజుల్ హసన్ తిర్మిజీ సా॥ హైకోర్టు వకీలు, వినాయకరావు విద్యాలంకారు ఎల్.ఎల్.బి బారిస్టరు, అబ్దుల్ మహమ్మదుసా॥ బళేవి, మా. హనుమంతరావు, శ్రీనివాసరావు శర్మ బారిస్టరుగార్లు కీర్తిశేషుని గుణగణములను స్తోత్రి పొగడి, తమదుఃఖమును ప్రకటించిరి! శ్రీయుతులు రామచంద్రనాయకు బారిస్టరు, విశ్వనాథనాయకు, లక్ష్మణనాయకులు (కీర్తిశేషుని సోదరపుత్రులు) శ్రీధరనాయకు బి.ఏ.బారిస్టరు [కీర్తిశేషుని కుమారుడు] వెంటనుండి దుఃఖసాగర నిమగ్నులైయుండిరి. వేలకొలదిగావచ్చియుండిన జనులు దుఃఖాశ్రువులరాల్చుచుండిరి! ఫోటోలు పలుమారులు గైకొనబడినవి!

నాలుగుగంటలతరువాత

అచ్చట గుమిగూడినవారియెదుట కీర్తిశేషుని గౌరవించిన సంస్థలపేర్లు చదివివినిపింపబడెను, పిమ్మట ప్రేతయాత్ర అచ్చటినుండి వేలకొలదిజనులు వెంటరాగా బయలుదేరెను. శవమునకుముందు సుమారు వందమంది ఆర్యసమాజికులును, ఆర్యసామాజికురాండ్రును, వేదమంత్రముల ఉచ్ఛైస్స్వరమునతో పఠించుచు ముందునకుసాగిరి ఆవిధముగా సుమారు నాలుగు గంటన్నరవరకు సాగిన యీజనసమూహము నగరములోని బ్రాహ్మలబావి, రెసిడెన్సి, అబిదుసావు మార్గమున, ఫతేమైదానము ప్రక్కనుండి, ఖైరతాబాదుమీదుగా బేగంపేటరోడ్డుపైకి పోపన్నపేట రాణీగారిబంగ్లాకు ప్రక్కనుండి పోడిమార్గమున వారితోటలోనికివచ్చువరకు రాత్రి ఏడుగంటలవేళయైనది! మార్గమున ఎన్నియోతావుల జనులు సంతాపముతోను, గౌరవముతోను అర్పించిన పూలహారములు కుప్పలుకుప్పలుగా శవముపైబడెను, వైదికధర్మోద్ధారకులగు ఆర్యసమాజిక సోదరసోదరీమణుల శ్రద్ధాభక్తులు మతభక్త్యుత్సాహము, వారి వేదమంత్రపఠనరూపమున మిన్నుముట్టుచుండెను. అనేకులు ముందుగనేవడచియు, మోటారులమీదను, బండ్లమీదనుపోయి దారిపొడవుననిలుచుండి కీర్తిశేషుని సత్కరించిరి! "వామననాయకునుజయ్"! అను నినాదములు మిన్నుముట్టుచుండెను.

దహనసంస్కారము

రాత్రి ౭ గంటలవేళ ఈసంస్కారము సక్రమముగ, సమంత్రకముగజరిగెను, చితిపైన శవమునుపెట్టినతరువాత మంచిగంధపుచెక్కలు పేర్చబడినవి. రాత్రివేళయైనందున ప్రత్యేకముగ వెలుతురుసహాయమున ఫోటోలు తీసికొనబడినవి. రాజాబహద్దుర వ్యాంకమూర్తి విశ్వేశ్వరనాథు (హైకోర్టుజడ్జి) రాజా పన్నాలాలు బన్సీలాలు [కోటీశ్వరులు] రాజా శ్యామరాజ బహదరు (గొప్ప సంస్థానాధిపతి, సదరుల్ మహాం తామీరాత్) రాజాదోండేరాజ్, రాజా త్ర్యంబకరాజా మున్నగు గొప్పవారనేకులు చితిసమీపముననున్న వేదికపైకెక్కి కీర్తిశేషుని ముఖావలోకనము తుదిమారుచేసికొనిరి. అప్పుడు ఒకటిరెండు నిముషములసేపు వర్షపుచినుకులుపడెను! మహోదారుడగు వామననాయకునకు ఆకాశము కన్నీరుకార్చుచున్నదాయనువట్లు కానవచ్చెను. తరువాత వెంటనే వర్షమాగిపోయెను. జరుగవలసిన క్రియాకలాపముజరిగెను, కొన్ని నిమిషములలోనే అగ్నిజ్వాలలు ప్రజ్వరిల్లసాగెను! దాదాపు అరువదిసంవత్సరములు సార్థకనాముడై జీవించి, మహోదారుడని ప్రశంసజెంది, ఎందరినోపోషించి, ఎందరినో రక్షించి, దానకర్ణుడని ఖ్యాతిగాంచి, విద్యాప్రపాదకుడని వినుతిగాంచి, పత్రికలనుస్థాపించి, ఉద్యమములనారంభించి, మహావక్తగను కార్యశూరుడుగను, ఉభయవిధముల నిజామురాష్ట్రమున నిరుపమానమగు కీర్తిగాంచి, ఆంధ్రులలో ఆంధ్రుడై, మహారాష్ట్రులలో మహారాష్ట్రుడై, కర్ణాటకులలో కర్ణాటకుడై ఒక్కరివాడుఅని అనిపించుకొనక సర్వమత సమత్వము కలవాడై, పేదలకు పెన్నిదానమై, స్వర్ణాక్షరములతో వ్రాయదగిన స్వీయచరిత్రనునిర్మించిన దేశభక్త వామననాయకుని భౌతిక దేహము కానబడకుండపోయెను! పరమేశ్వరుడాతని ఆత్మకు శాంతిప్రసాదించుగాక!

తథాస్తు.

పాఠకులకు సూచన

దీపావళి పండుగకారణముచే ఆదివారము నాటి పత్రిక వెలువడదు.

వ్యవస్థాపకుడు

హైదరాబాదు ఆయుర్వేద వైద్య సంఘము ౨౦వ సాధారణ సమావేశము

౬-౧౧-౧౯౩౬వ తేదీ శుక్రవారం మధ్యాహ్నం ౨-౩౦ గంటలకు పాఠశాలాయుర్వేదాశ్రమమందు శ్రీయుత "వైద్యభూషణం" కె. రంగారావుగారి యధ్యక్షతను సంఘపు ఇరువదియవ సమావేశము జరిగెను.

ప్రార్థనానంతరము శ్రీయుత కె. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి "ఆయుర్వేదాచార్య"గారు క్షయవ్యాధిని గురించి వ్రాసిన వ్యాసము చదువబడినది.

తరువాత సంఘోపాధ్యక్షులగు శ్రీమాన్ డా. పి.బి.ఎ. ఆచార్యగారు "క్షయవ్యాధి అను విషయముపై ఆంగ్ల ఆయుర్వేదశాస్త్రముల ప్రకారము ఉత్పత్తి అభివృద్ధి చికిత్స, వ్యాధి రాకుండ కాపాడుకొనుటకుమార్గములు, వచ్చిన వ్యాధిని అభివృద్ధి కానీయక తగ్గించుకొనుటకు కావలసిన ఉపాయములు మొదలైనవాటిని విశదముగ నుపన్యసించిరి.

పైవిషయమును గురించియే శ్రీయుత "వైద్యరాజ" పి. నారాయణస్వామి ముదిరాజుగారు వ్యాధియొక్క లక్షణములను భేదములను అంగ్ల ఆయుర్వేదశాస్త్రముల ప్రకారము వివరించుచు ఉర్దూ భాషయం దుపన్యసించిరి. తరువాత కార్యదర్శిగారగు "వైద్యరాజ" తిరువెంకటాచార్యగారును పైవిషయమును గురించియే మాటలాడిరి.

తరువాత అధ్యక్షులు ప్రథమప్రయత్నమైన ప్పటికిని శ్రీయుత నారాయణస్వామిగారు అనేక ముఖ్యవిషయములతో నుపన్యసించి మనకు మంచిలాభము కలుగజేసిరని చెప్పి "క్షయవ్యాధి" అను శబ్దమునకు ఆయుర్వేద యూనాని శాస్త్రముల ప్రకారము వ్యుత్పత్తిని సూచించిరి. తరువాత వందనములతో సభ ముగిసెను.

శ్రీనిజామరాష్ట్ర ఆర్యవైశ్య సమావేశము

ధాతృనామసంII ఆశ్వీజ బII౧౫ శనివారం (౧౦వ తేదీ ౧౦-౧౧-౧౯౩౬) ఉస్మాన్‌గంజు (హైదరాబాదు)లో శ్రీయుతులు కోదారపు అప్పయ్య శ్రేష్ఠిగారి అధ్యక్షతన సాయంత్రము ౭గంటలకు వైశ్యానికాభివృద్ధినిగురించి ఉపన్యాసములు జరుగును. పౌరసహోదరీమణులును ఇతర ప్రముఖులును సకాలమునకు రా ప్రార్థన.

ఇట్లు విధేయుడు

వేలూరి వీరభద్రయ్య కార్యదర్శి

ఆర్యవైశ్య తాత్కాలిక సంఘము

ధరమ్‌వంతు హైస్కూలు

యాకుత్‌పూర, హైదరాబాదు (దక్కన్)

౧౦ వ తేదీ ౧౦-౧౧-౧౯౩౬ శనివారం సాయంకాలం ౫ గంటలకు విద్యార్థులకు బహుమతులొసంగుటకు రాజాబహాదరు వెంకటరామారెడ్డి ఓ. బి. ఇ. గారు దయతో అంగీకరించిరి.

ఆటుతర్వాత ప్రాతవిద్యార్థులకును, అతిథులకును అల్పాహారములొసంగబడును. ఉర్దూ భాషలోను, ఇంగ్లీషులోను నాటకములు ఆడబడును. గనుక ప్రాతవిద్యార్థులందరు సకాలమునకు దయచేయ ప్రార్థితులు.

స్పెయిను యుద్ధము

మాడ్రిడు ఇంకను వశముకాలేదు

౬ నవంబరునాడు శత్రువులు మాడ్రిడునకు ఆవలనున్న మైళ్లదూరమునందున్న అల్కార్కాను నుండి ముట్టడించిరి. తర్వాత ౧౦ మైళ్లు ముందుకుపోయి అరంజా రోడ్డుమీదనున్న కొరొ డెలొకాన్ శిబిరమును ఆక్రమించిరి. ఈ వార్తను శత్రువులు తెల్పినవి.

ప్రభుత్వమువారు పవలార్గోను మరల స్వాధీనమొనర్చుకొనినట్లు ఆదేశదీ యుద్ధమంత్రి ప్రకటించినాడు.

౯వ తేదివాటికి శత్రువులప్రకటనలే తాము మాడ్రిడునుప్రవేశించనట్లు ౨౦౦౦మంది ప్రభుత్వసైనికులచే తమకుగలిగిన నష్టపరిపూర్తికె యత్నించుచున్నట్లును తెల్పుచున్నవి.

శ్రీకృష్ణ దేవరాయాంధ్ర భాషానిలయ వార్షికోత్సవము

కీ॥ శే॥ వామననాయకు గారి ఆత్మశాంతికై ప్రార్థన

ప్రాజ్ఞసనవీరభద్రుడుగారి ఉపన్యాసము

(స్వ వి) హైదరాబాదుదక్కన్

౬-౧౧-౧౯౩౬

నిన్న సాయంకాలము సుల్తాను బజారులోని శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్రభాషా నిలయము యొక్క వార్షికోత్సవము శ్రీమతి సీతాకుమారి గారి అధ్యక్షతన ప్రారంభమైనది. నిలయము వెలుపలను లోపలను పచ్చని ఆకులతో తోరణములను, ఇతరవిధములగు అలంకారములును చేయబడియుండినవి. సీతాకుమారిగారు తమకుఆధ్యక్షత నొసగినందుకు వారికి కృతజ్ఞతా వందనము లర్పించినపిమ్మట అంతకుముందురోజే కీర్తిశేషులైన వామనాయకు గారి ఆత్మశాంతికై ప్రార్థనచేయుటకై శ్రీయుత భాస్కరభొట్ల కృష్ణారావుగారు సూచించగా సభవారు ఒకనిమిషకాలము లేచి తలలు వాంచి నిలుచుండి ప్రార్థనసల్పిరి. వామనాయకుగారు ఈనిలయముయొక్క రాజపోషకులలో నొకరైయుండిరి.

పిమ్మట రాయప్రోలు సుబ్బారావుకవిగారికృత "ప్రబోధము"ను సంగీతాలాపనతో నొకరు చదివినతర్వాత, గ్రంథనిలయ కార్యదర్శియగు కస్తూరికృష్ణారావుగారు గతవర్ష నివేదికను చదివి వినిపించిరి.

పిమ్మట అచార్య వీరభద్రుడుగారు ఉపన్యాసము ప్రారంభించిరి. ఉస్మానియా విద్యాపీఠములో తెలుగుసంఘమువారు కోరగా తాము ఇచ్చిన ఉపన్యాసము పలువురికి తెలిసియుండినందున మరల వినగోరుటచే ఆవే విషయములను చాలకాలము చర్చించి ఆధునిక కవిత్వలక్షణమును దిఙ్మాత్రముగా వర్ణించిరి. ఆఖరున సీతాకుమారిగారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసము చదివిరి. అంతటితో నాటిసభ ముగిసెను.

శ్రీయుత వీరభద్రుడుగారి ఉపన్యాస విశేషములు, సీతాకుమారిగారు చదివినది రాబోవు

ఉద్యోగకాల పరిమితి హెచ్చింపు

హైదరాబాదు ఉన్నత న్యాయస్థాన న్యాయమూర్తులగు నవాబు నాజరయార్జంగు బహద్దరు నవాబు అస్గరుయార్‌జంగు గార్ల ఉద్యోగకాలము గో మరిరెండు సంవత్సరములు హెచ్చింపబడెను.

సగేదారుభార్యకు భృతి

ఉన్నతన్యాయస్థానము (హైకోర్టు)లో సగేదారు కొపనిచేసిన కీ॥ శే॥ ఖుదరతుల్లాహీం యొక్క భార్యకు రు ౧౦లు సహాయవేతనము ప్రధానామాత్యులు అనుమతించిరి.

సంచికలో ప్రకటించబడును.

కవి సమ్మేళనము

రెండవరోజు కార్యక్రమములో కవి సమ్మేళన మొకటియే యుండెను. శ్రీయుత అచార్యకురుంగటి సీతారామయ్యగారు (నైజాం కాలేజి) రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారి పరిచయమును గూర్చి తాము వ్రాసియుండిన పీఠిక పరిచయవ్యాసమును చదివిరి. శ్రీయుత సుబ్బారావుగారి కవితామాధురీమహిమ వర్ణనతో పాటు, ఆయనవారి జపతప రుద్రాక్షధారణాది వర్ణనము కూడ చమత్కారముగ చేయబడియుండెను. ఆంధ్రమహాసభ స్థాయి సంఘ ప్రచారకులగు మద్దిపగడ వెంకటేశ్వరరావుగారు చదివిన గీతమును రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు అభినందించినట్లు తోచినది. రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారే తాము పూర్వము వ్రాసియుండిన పద్యములను రసవంతములైనవాటిని చదివి వినిపించిరి. సుల్తానుబజారు ఉన్నత పాఠశాలలో పండితులగు రంగాచారిగారును విమల వెంకటేశయ్యగారునుగూడ తమపద్యములు చదివిరి. మరి ముగ్గురు తమపద్యములుచదివిరి. కవిరాజమూర్తులు మంత్రి తుమ్మల సీతాపతిరావు గారును, ఏ. బి. నరసారెడ్డిగారును అంధ్రకవిత్వమును ప్రోత్సహించుటకై తమకుతోచిన సూచనలు చేయుచు ఉపన్యసించిరి. అధ్యక్షురాలి ఉపసంహారోపన్యాసానంతరము కృతజ్ఞతా వందనములతో సభముగిసెను. రాత్రి నాటక ప్రదర్శనములు జరిగెను.

గోలకొండ పత్రిక

భావనామ సం॥ ఆశ్వయుజ బ॥ ౧౪

గురువారము

ఆంధ్రదేశమున తుపాను భీభత్సము

ఈ ఆశ్వయుజమాస శుక్లపక్షాంతములో బ్రహ్మాండమైనతుపాను ఆంధ్ర దేశముయొక్క ప్రాగ్భాగమును ఊపించి వదలిపెట్టినది ఈతుపానుచే నెల్లూరు జిల్లాచివరిభాగమునుండికాకినాడవరకును సముద్రమునకుకొంచెము సామీప్యమందుండు ఊళ్లన్నియు, గృహనష్టములవల్లను, జననష్టములవల్లను, పశునష్టములవల్లను, పంటలనష్టమువల్లను, వృక్షములు కూలుటవల్లను నానాబీభత్సము జరిగినది. గట్టిఇండ్లు వాకిళ్లులేని కూలినాలిచేసి బ్రతుకుబీదలు, కర్షకులును చెట్లనీడలుకూడ లేనందున ఎడవానలలో దిక్కులేక దేవుడాయని అల్లాడుచున్నారు ఈబాధ గుంటూరుజిల్లాలోని భాగములయందు అతిమచ్చరకాపకెక్కినట్లు తెలియుచున్నది

అఖిలభారత గ్రామపరిశ్రమ సంఘముయొక్క కార్యదర్శియగు జె సి కుమారప్పగారు దంపుడుబియ్యపుసంఘ వార్షికోత్సవమునకై ప్రథమమున తెనాలికివచ్చియుండి, అక్కడినుండి బాపట్ల, చీరాల, వేటపాలెము మున్నగుగ్రామముల నన్నిటిని గ్రామపరిశ్రమల పరిశీలన సందర్భమున చూచుచురాగా, తుపానుచే ఈప్రాంతములందు చేయబడిన వినాశము బీహారు భూకంపముకంటె ఎంచినట్లు వారికి నిస్సంశయముగ తేలినది మరీ ఇంతఎక్కువకష్టము అనితోచినది ఏలయన, బీహారు భూకంపములో ఇండ్లుపోయినను చెట్లుండెను, కాని ఇక్కడ చెట్లుకూడ పడిపోయి బాధితులుఎండలో మాడుచున్నారు బియ్యపు మరశాలలు చెడుటచే బియ్యముచవకైనవి ఈవిధముగ తినుటకు అన్నము, కట్టుకొనుటకు గుడ్డలు, శీతోష్ణబాధనుండి రక్షించుటకు ఇండ్లులేనిబాధ బీదలకే ఎక్కువ సంప్రాప్తమైనదని కుమారప్పగారనుచున్నమాట గమనించదగినది

ఈతుపానువలన మొత్తముఒకకోటి రూపాయలు నష్టమైనట్లు మదరాసుప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు, కుమారప్పగారు అన్నిగ్రామములను చూడలేదు; అయినను తాముచూచినంతవరకే నష్టము ఒకకోటికిపైగా లెక్కయగుచున్నదని తలచుచున్నారు. ఈనష్టనివారణకై మున్ముందు పంటలవచ్చుటకు గాను రూ ౫౦ వేలును, పశువులమేతకై రూ ౫౦ వేలును, ఇండ్లకై ౭౫ వేలును, పరిశ్రమలచే జీవించువారల పనిముట్లకై రూ ౨౫ వేలును— మొత్తము సుమారు రూ ౨ లక్షలు వెంటనేకావలెనని కుమారప్పగారు తలచుచున్నారు ఈద్రవ్యమంతయు ఒక వేయినలుబడి వేల మైళ్ల వైశాల్యముగల భూప్రదేశములో ౭లక్షల జనాభాగల మూడువందల గ్రామములలో బాధపడుచున్నవారలకు అత్యవసరములని కుమారప్పగారితోకూడ సంచారముచేసిన గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రిగారనుచున్నారు

ఇంత అవస్థలోనున్న బీదజనులకు చేతనైనంత సాహాయ్యమునంతెయు ఒనగుట కొద్దిగనైనను దైవముచే మంచిచూపు చూడబడుచున్నవారల ధర్మము బాధితుల సాహాయ్యార్థమై వస్తువులనుగాని, ద్రవ్యమునుగాని పంపదలచువారు "ఆంధ్రపత్రిక" పేర స్థాపించబడిన "తుపానునష్ట నివారణనిధి" పక్షమున శ్రీయుత దేశోద్ధారక కాశీనాథునినాగేశ్వరరావు పంతులుగారికి పంపవచ్చును ఇంతవరకుచూడగా, మదరాసుప్రభుత్వమువారు గుంటూరు కలెక్టరుగారివశమున నుంచిన రూ ౧౦౦౦౦లు, ఆంధ్రపత్రికనిధికి నవంబరు ౯వతేదివరకు వసూలైనరూ౬౦౦లు, గుంటూరు తుపాను బాధనివారణనిధికి వసూలైనరూ౨౫లు, హిందూపత్రిక పేర స్థాపించబడిన నిధికి వసూలైనరూ——ఇంతకంటె ఎక్కువ కనపడుటలేదు కనుక ఇతరప్రాంతములవారును వెంటనే కష్టదశయందు చిక్కియున్న సోదరదేశీయుల రక్షణభారము వహించవలసియున్నది

బీహారు భూకంపము వచ్చినపుడును క్వెట్టాభూకంపము వచ్చినపుడును, మన రాష్ట్రమందు ప్రభుత్వమువారును ప్రజలును సభలుచేసి ద్రవ్యము వసూలుచేసి ఆప్రాంత బాధితుల రక్షణకై పంపియుండిరి అప్పుడు అట్టి సహాయమును సంపాదించుటయందు శ్రద్ధబూనిన ప్రభుత్వమువారును, పలుకుబడిగల పెద్దలునిపుడును వెంటనే సాహాయ్యమును వసూలుచేసి బాధితులకు చేరునట్లు పంపుటకు శ్రద్ధవహించవలెను రాజాబహాదర్ వేంకటరామారెడ్డిగారు ఈహైదరాబాదునందు బీహారు భూకంపబాధా నివారణకై ఏర్పడినసంఘమునకును, క్వెట్టాభూకంప బాధిత రక్షణార్థ మేర్పడిన సంఘమునకునుగూడ కార్యదర్శిగనుండి చాల ఉపకారముచేసియుండిరి వారు ఇపుడును శ్రద్ధగైకొనదగును ఈ ఈతిబాధలో కలుగు నష్టము సాధారణముగా అందరికంటె బీదలకే ఎక్కువ తగులుచుండునను ఒక్కమాటను దృష్టిలో నుంచుకొని, జాతిమతభేదములులేక రాష్ట్రీయులందరు శక్తికొలది సహాయము చేయుట విధియైయున్నది.

ఏడవ ఆంధ్ర మహాసభ, మహిళామహాసభ

షాద్‌నగరం: (రైల్వేస్టేషను)

౧౫,౧౬,౧౭ బహామన్, ౧౩౪౬ ఫ. (మార్గశిరశు॥ ౨-౩-౪) తేదులలో జరుగును

అధ్యక్షుడు

శ్రీయుత కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు హైకోర్టువకీలు

అధ్యక్షురాలు

శ్రీమతి బూర్గుల అనంతలక్ష్మీదేవిగారు

సోదర సోదరీమణులు సభయందు పాల్గొన ప్రార్థన

ఆహ్వాన సంఘకార్యాలయము షాద్‌నగరం N S R.	వేంకట నారాయణరెడ్డి—అధ్యక్షులు, బూర్గుల వెంకటేశ్వరరావు-కార్యదర్శి

"దేశభక్తుని" నిర్యాణము

"దేశభక్త" వామన్నాయకుగారి నిర్యాణము వేలకొలదిమందిని విషాద సాగరమునముంచినది వారి వితరణశీలము, ప్రజాహితకార్యాసక్తి, "నీ""నా" అనుభేదములేని అతిథ్యభ్యాగత సత్కారము ఈహైదరాబాదునందు వారియండను అనేకదీనులకును, ప్రజాహిత సంస్థలకును, ఎండలోనడచు పథికులకు వితతశాఖావృక్షచ్ఛాయవలె జేసినవి బ్రిటిషు ఆంధ్రమండలమున విశ్వదాత నాగేశ్వరరావుగారెట్లో మన నిజాంరాష్ట్రమున వామన్నాయకుగారట్లు పరోజు చూచినను వారి ముక్తాశ్రమమందు చాదాపు ముప్పదిమందివరకు అతిథులకు, అభ్యాగతులకు భోజనములు జరుగుచుండెడివి. వారితోకూడ కలిసి భోజనము చేయనివారైన, సామానడిగి తీసికొని, ముక్తాశ్రమమందే(ఎన్ని యోగదులుండును) అందొకగదిలో వండుకొని తినిపోవచ్చును హైద్రాబాదుకు వచ్చు పండితులకు, పెద్దలకు ఆంధ్రమహారాష్ట్రభేదమేమియులేక అందరికిని ముక్తాశ్రమమందు సమానగౌరవము. వితరణవిషయము తీసికొనుడు, మరల మహారాష్ట్రకన్నడ భేదము కానరాదు, వామన్నాయకుగారి ముంజేయి మహారాష్ట్రుడని ముందుకురాలేదు, ఆంధ్రుడని వెనుకకు బిగదీసికొనలేదు, సనాతనులని ముందుకురాలేదు, ఆర్యసమాజీయులని వెనుకకుపోలేదు. నిజాంరాష్ట్రాంధ్రోద్యమ వికాసమునకు అపారమైన సేవజేసినవారు ఆదిహిందూ సాంఘిక సేవాసమితికిని, హరిజనసంఘమునకునుఅనేకవిధముల తోడ్పడిన వీరెక్కడిసనాతనులని ఎవరాశ్చర్యపడకుందురు? కాని వారు సనాతనులే అయితే ఇతరుల అభివృద్ధికి ఆటంకపడకపోవుటయేగాక స్వయముగా తోడ్పడునట్టి నిజమైన సనాతనులు. ఆర్యసమాజీయులలో ఆర్యసమాజీయునిగను, సంస్కర్తలలో సంస్కర్తగను, ఆంధ్రులలో ఆంధ్రునిగను ఉన్న ఈ మహారాష్ట్రసనాతనుడు హిందూ మహాసభాధ్యక్షులకు అన్నివిధముల తగినవారు. ...

ప్రజాపక్ష విద్యా మహాసభ

హైద్రాబాదు, ౨౬—

ప్రజాపక్ష విద్యామహాసభ కార్యదర్శిగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు —

హైసగలో పాల్గొను జిల్లాప్రతినిధులును మరియు ప్రేక్షకులును తమవిలాసములు సాధ్యమైనంతత్వరలో మా కార్యస్థానమునకు పంపిన, రైల్వే తగ్గింపురేట్లకై సభాఖులకు నామాను పంపుదుము ఈటిక్కెటు ౧౫ నవంబరు (౧౧౪౬ దై) తేదిలాగాయతు ౨౨నవంబరు ౧౯౩౬ (౧౫ దై ౧౩౪౬వరకు మాత్రమే అమలించును

మానుండి రశీదు పుస్తకములబడసి జిల్లాలలో సభ్యులకొరకు కృషిచేయుచున్న మా ప్రతినిధులు తాము తమకృషిని అదర్శప్రాయముగా చేయుటకై సాటుపడుచుండులుకోబడెను ద్రవ్యముతో సహా రశీదుపుస్తకమును దై ౧౩౪౬ తేదీ౧౩౪౬ ఫ సాయంత్రమువరకు ప్రజాపక్ష విద్యామహాసభ కార్యస్థానము జాంబాగు నంబరు (౨-౨౧౪) కు పంపగలరు

హైద్రాబాదులో ప్లేగుగల వీధులు

హైద్రాబాదులో ఈదిగువ వీధులలో ప్లేగు గలదని ప్రభుత్వ ప్రకటనవారు ప్రకటించుచున్నారు

౧ షైరోజాలాల్‌దర్వాజ, ౨ అందరోజాలాల్ దర్వాజ ౩ సరోరునగర్, ౪, దారుష్షిఫా, ౫ లోయర్‌ధూల్‌పేట, ౬ చుడీబజారు, ౭, షైరూజా ఆలీఅబాదు ౮ ఉర్దూషరీఫు. ౯ సుల్తానుషాహీ సమీపములో భోయిగూడ ౧౦ రికాబ్‌గంజు, ౧౧, షైరూజా గౌలీపురము, ౧౨ పాతమలకపేట

రంతటితోకూడ నాగిక ఈరాష్ట్రపరిస్థితులలో సాధ్యమైనంతవరకు హిందువులకేగాక తదితరులకు సంబంధించినప్రజాహిత సేవయందుకూడ శ్రద్ధవహించుచుండిరి కాంగ్రెసులోపాల్గొనుచుండుట, పురపాలకసంఘమందు వారిపని ఇందులకు నిదర్శనములు. అట్టిమహాశయుని వియోగమునకై ఏమింతుగని బీదజనులుగూడ అనేకులు మున్న ఫిషేషర్ధని ఘోషరువద్ద అంత్యదూపు సందర్శనమునకై వచ్చి కన్నీటితొట్టు కార్చుచ ఉన్నదనే తపోయుల. భగవంతుడు వీరి కీర్తిని తన్నుని శాంతిప్రసాదించుగాకని తనముఖములో కీర్తి తెలుపు బంధుగులకు మాసానుభూతి తెలుపుచున్నాము.

ఆంధ్ర మహాసభ
స్థాయిసంఘ కార్యకారిణీ సభ సమావేశము

౬ ౭—౧౧—౧౯౩౬ వ ఫ (౫) గంటలకు శ్రీయుత బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారి భవనములో కార్యకారిణీసభ సమావేశము జరిగినది. వచ్చినవారు

౧ శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులుగారు అధ్యక్షులు
౨ ,, కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు కోశాధిపతి
౩ ,, బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారు
౪ ,, పోల్కంపల్లి వేంకటరామరావుగారు
౫ ,, మందుముల నరసింగరావుగారు
౬ ,, అరిగె రామస్వామిగారు
౭ ,, మిట్టా లక్ష్మీనరసయ్యగారు
౮ ,, సురవరము ప్రతాపరెడ్డి } కార్యదర్శులు
౯ ,, మందుముల రామచంద్రరావు } కార్యదర్శులు

తీర్మానములు

౧ (అ) "విఖ్యాత గాయకాగ్రేసరులును పరోపకారపారీణులును, విశేషముగా ఆంధ్రోద్యమ ప్రోత్సాహకులునగు దేశభక్త ధర్మవీర వామన్ నాయకుగారి నిర్యాణమునకు ఈసభవారు తమ హార్దికదుఃఖమును ప్రకటించుచు వారియాత్మకు శాంతిని వారి కుటుంబమునకు దుఃఖోపశమనమును ప్రసాదింప సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నారు."

గౌరవార్థము సభ్యులందరులేచి నిలిచి ఈ తీర్మానమును అంగీకరించిరి.

(ఆ) ఈతీర్మానమును శ్రీయుత శ్రీధర నాయకు వ్యాకరణగారికిపంప తీర్మానింపనైనది.

౨ గతసభాచర్య [౨౯—౧౧—౩౬] చదివి అంగీకరింపబడినది.

౩ నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య చిత్తు శాసనము గురించిన ఉపసంఘమువారి నివేదిక ఇంకను రాలేదుకనుక, ఈవిషయమున నివేదికరాబోవు స్థాయిసంఘ సమావేశమున కొకవారము ముందువరకు పంపుటకు ఉపసంఘమువారు ప్రార్థింపబడుచున్నారు. ఈవిషయమున ఉపసంఘ సభ్యులగు, శ్రీయుత పోల్కంపల్లి వేంకటరామారావుగారిని ప్రత్యేకముగా ప్రార్థించనైనది.

౪ హరిజనోద్ధరణకు సంబంధమగు ఉపసంఘము వారికృషి ఇంతవరకు తెలుపబడలేదు. ఈ విషయమున ఉపసంఘసభ్యులగువారు శ్రద్ధ వహించుటకు మరల ప్రార్థించనైనది. రాబోవు కార్యకారిణీ సమావేశమునకు ఫలితము నివేదికరూపముగా తెలుపవలెనని కోరుచున్నది.

౫ రెండవ స్థాయిసంఘసభ హైదరాబాదులో ౨౯ నవంబరు ౧౯౩౬ వ తేదీనాడు సమావేశపరచుటకును, అంతకుముందే నివేదిక సిద్ధపరచి దానిని కార్యకారిణీసభవారి అంగీకారముతో స్థాయిసంఘమున ప్రవేశపెట్టుటకును తీర్మానింపనైనది. వివరములు నిర్ణయించుటకు కార్యదర్శులకు అధికారమీయనైనది. ఈనివేదిక, కౌలగు అద్వాను ౧౧ ౩౦ వరకు ఉండగలదు. లెక్కలు పరిశీలించుటకు శ్రీయుత అక్కినేపల్లి జానకిరామారావుగారిని గాని శ్రీయుత పులిమామిడి నరసింహారెడ్డిగారిని గాని ప్రార్థించుటకు కార్యదర్శులను కోరనైనది.

౬ రాబోవు మహాసభవిషయమున ఆహ్వానసంఘము వారికి అవసరమగు ఆలోచనలు చెప్పి సహాయపడుటకై ఈ క్రిందివారు ఉపసంఘముగా ఏర్పరుపబడుచున్నారు.

౧ మ. రా. శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావు గారు అధ్యక్షులు,
౨ ,, కొండా వేంకటరంగారెడ్డి గారు
౩ ,, కార్యదర్శులు

౭ ఆంధ్రభాషాప్రచార నిజభాషాదరణ అధ్యక్షు [illegible]

[illegible]

సు. ప్రతాపరెడ్డి
మం. రామచంద్రరావు
కార్యదర్శులు

సంస్థానాధిపతులు
పూంజీదారులతో ఏకమైన
బీదలు తెగబడుదురు

పంజాబు సంస్థానాధిపతులకు
పాటియాలా మహారాజు హితవు

లాహోరు ౭ నవంబరు

నేడు లాహోరులో పంజాబు సంస్థానముల కార్యనిర్వాహకసభ సమావేశమైనది. ఇందులో బొంబాయి నరేంద్రమండలి సభలో, శాసనసభ విషయమై సంస్థానములవారి వైఖరి నిరూపించు పాటియాలా మహారాజాగారు ఉపన్యసించుచు నిట్లుచెప్పిరి. "దేశములో తీవ్ర ప్రజాస్వామిక లక్షణముగల మార్పుల నంగీకరించని పక్షమునకు ప్రభుత్వ సహాయము ఉండగ

పాటియాలా మహారాజుగారు

లేదుగనుక వ్యవహారములను సంస్థానాధిపతులు తమ అభిప్రాయానుసారము నడిపింపవచ్చునని "అఖిలభారతకన్సర్వేటివుపార్టీ"ని ఏర్పరుచుటకు ఆశజనించుచో బ్రిటిషిండియాలో ధనవంతులుకాని ఇతరపక్షములవారందరు సంస్థానాధిపతులను నిందించుచేకాక సంస్థానములలోకూడ కలవరముపుట్టునవిరి. "సంస్థానాధిపతులు ధనవంతులు మేముఒకటి ఇతరులువేరు" అను పార్టీఏర్పడుచో బీదవారు తిరుగుబాటునకు గిడుదురు. పరిపాలన బాధ్యతగల సంస్థానాధిపతులు ధనవంతులకు బీదలకుగల పోరాటములలో జోక్యము కలిగించుకొనరాదు. చిన్నరైతుకు, పెద్దభూస్వామికి బిచ్చగానికి లక్షాధికారికి సమానముగ న్యాయముకలిగించి పరిపాలించవలసిన బాధ్యత దేవుడు మోపినదని తెలుసుకొనవలయును. పార్టీగా ఏర్పడుట నిష్పక్షపాతముగా పరిపాలనము చేయవలసిన సంస్థానములకు కళంకము. ప్రపంచములో జరుగుచున్న సంఘర్షణలను సంస్థానములలో కూడా స్థాపించవలెనుకొనినగా ని అట్లుచేయజాలము. బ్రిటిషిండియాలో కాంగ్రెసువారేగాక మరివారలుగూడా సంస్థానాధిపతులిట్లుచేయుచో నిందింతురు. కన్సర్వేటివ్పార్టీ ఏర్పరచుట ఇట్టినింద కొరకొనుటయేయగును. ఫెడరేషనులో చేరి బ్రిటిషిండియా పరిపాలనలో భాగస్వామ్యాధికారమును ఈవిధముగ దుర్వినియోగపరచుటకంటె దైవదత్తమగు సంస్థానములను శాంతియుతముగా పరిపాలించుటే మంచిదని నా అభిప్రాయము.

ఒకపార్టీగా ఏర్పడి మంత్రిపదవులు సంపాదించుట అనర్థదాయకములు. ఫెడరలుకేంద్రశాసనసభలోగల సంస్థాన ప్రతినిధులందరు భేదము లేకుండ, తమలోతాము ఐక్యముతో మెలగిన, సంస్థానాధిపతుల హక్కులరక్షించుటకును పరిశీలనలోనగిన భాగస్వామ్యము వహించుటకు చాలును. ఇతరులతో చేరి పక్షముగా ఏర్పడుట అనవసరమేగాక హానికూడాను. బ్రిటిషిండియాలో కొద్దిమందియగు పెద్దధనవంతులతోకలసి ఇండియా పరిపాలనా వ్యవహారము అన్ని నడుపవలెనుకొనుటకన్న తెలివితక్కువ పని మరియొకటిలేదు. ధనవంతులతో కలసి రాజ్యమేలుదుమను ఆలోచన ఎవరి అరక్షణములలో [illegible] బడరాదు. గోండ్లనీ [illegible]

గోరులలోను పల్లెలలోను దూరకుండ రాజకీయముగా ఒకమెట్టు నుండి ఒకమెట్టు అభివృద్ధిపొందుచుండుట మనకు సంతృప్తిగానుండును." [ఆంధ్ర]

కొండా వేంకటరంగారెడ్డి
అబ్దుల్లాషాగార్లకు సన్మానము

(విలేఖరి)

హైదరాబాదు (దక్కన్)

హైదరాబాదు శాసనసభకు సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడినందులకు శ్రీయుత వేంకటరంగారెడ్డిగారిని శ్రీయుత అబ్దుల్లాషా బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. బి. గారిని సన్మానించుటకై ౮—౧౧—౧౯౩౬ ఆదివారమునాడు సాయంకాలము ౫½ గంటలకు రెడ్డిబోర్డింగులో రాజాబహద్దరు వేంకటరామారెడ్డి ఓ. బి. ఇ. గారి అధ్యక్షతన ఒకమహాసభ జరిగెను. హైదరాబాదు ఆంధ్రజన సంఘపక్షమునను శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆంధ్రభాషా నిలయపక్షమునను బాలసరస్వతీ నిలయపక్షమునను వేమన ఆంధ్రభాషా నిలయపక్షమునను రెడ్డిహాస్టలు విద్యార్థి సంఘపక్షమునను ఆంధ్రయువజన సంఘపక్షమునను ఇద్దరుకి పూలమాలలు వేయబడినవి. పలువురు ఇరువురిని ప్రశంసించుచు ఉపన్యసించిరి. అందు సన్మానముచేసిన సంస్థలన్నియు ఆంధ్రసంస్థలైనను, ఉపన్యాసకులలో ఇద్దరుమాత్రము తెలుగులో ఉపన్యసించిరి. తక్కినవారలలో ఒకరు ఇంగ్లీషులో మాట్లాడిరి. మిగిలినవారందరు ఉరుదుభాషలోనే చెప్పిరి. పలువురు సన్మాన సభయందుచదివినరచి హైదరాబాదు సంస్థానపరిపాలనయందు ఇప్పుడుఇంకను క్రొత్తశాసనములను సూచించుచు వాటిని శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టి నెగ్గించుటకుసన్మానితులు కృషిసల్పవలెనని కోరిరి. ఈకోరికలకు అంతమేలేనట్లు కనిపించెను. ఏ. బి. నరసారెడ్డిగారు ఉపన్యసించుచు ఉత్సాహపూరితములు కావలెనని, బ్రిటిషిండియాలో శాసనసభలలో ఎన్నెన్నియో శాసనములుచేయుచుండ మనరాష్ట్ర శాసనసభవారు సమావేశపడుటకూడ అరుదగుచున్నదనియు అకోద్యయమకాలములోనైనను రంగారెడ్డిగారు నిర్బంధప్రారంభవిద్యాశాసనము ఇట్టివాటిని అమోదింపజేయవలెననిసూచించుటయే తనఉద్దేశ్యమనియు చెప్పిరి. రామచంద్రనాయకుగారును నిర్బంధప్రారంభవిద్య శాసనము కావలెనని దీర్ఘముగ ఉపన్యసించిరి. తుదకు రాజాబహదర్ వెంకట్రామారెడ్డిగారు ఉపన్యసించుచు నిర్బంధప్రారంభవిద్యాశాసనము అవిద్యావంతులైన స్త్రీలమధ్య జయప్రదము కాజాలదనియు కావున ముందు స్త్రీవిద్య అవసరమనియుచెప్పి రంగారెడ్డి అబ్దుల్లాషాగార్లను హార్దికముగా అభినందించిరి.

దేవరకదిరె అనాథాలయ
వార్షికోత్సవము

ఇది ఈరోజు దేవరకదిరలో శ్రీయుత సురవరము ప్రతాపరెడ్డిగారి అధ్యక్షతన జరుగగలదు. దీనికై ఈవుదయమే శ్రీయుత రెడ్డిగారు వెళ్లినారు.

పోలీసువారలకు పండిత జవహరులాలు గారి హుకుం

కలకత్తా నవంబరు ౩ —

నేడుదయము ఇండియను అసోసియేషను హాలులో పండిత జవహరులాలు గారు కాంగ్రెసు వారితోను రైతుసంఘము వారితోను సంభాషింపదలచి హాలునకు ప్రవేశించెను ఇంతలో పోలీసు ఉద్యోగులు వచ్చిరి నెహ్రూగారి అనుచరులను స్థలమునుండి వెడలిపొమ్మనిరి. కాని వారు వెళ్లనందున నెహ్రూగారే వెళ్లిపోయిరి వేరొకచోట సమావేశమునకు ఆలోచించిరి,

* * *

స్తుతిపాఠములొల్లను స్వరాజ్యమునకై త్యాగము ప్రధానము

విద్యార్థులకు నెహ్రూగారి హితవు

కలకత్తా నవంబరు ౬

నేటిరాత్రి కలకత్తా ఛాత్రమందిరమున కొందరు విద్యార్థులు పండిత జవహర్‌లాలు గారికి సన్మానపత్రిక నొసంగిరి నెహ్రూగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు

"మీరు నా త్యాగమునను, కష్టములను గూర్చి చింతించుట ధైర్యవంతులపనికాదు మిక్కిలి అనుచితము నేను మనఃపూర్వకము గా త్యాగము చేసితిని నాకింకే ఆనందముకలదు నేను ఒకసేవన పరిత్యజించి పరుల న్యాయవాదిగా భోగముల ననుభవించుటకు నేనెంతమాత్రము అంగీకరింపను దేశమునందలి కష్టముని తొలగించుటకొరకు మీరంతా ఆత్మార్పణ మొనర్చుటకు మీరాడా సిద్ధముగానుండవలెను స్వరాజ్యము ననుభవించునిమిత్తము మేము ప్రయత్నించితిమి కాని దీక్షగుగుడికొని శ్రాంతికి యుజనము మకలు లేము ఇప్పుడు స్వరాజ్యము కొరకు దేశసేవచేయుచున్న మా జీవితకాలములో స్వరాజ్యమును సంగ్రహించి లభించుకొనపడదు కావున ఎన్నడైనను స్వరాజ్యమునకై ఉద్యమించుట నిశ్చయమే కొన్నిని అప్పటివరకును దారియందు కరదీపిక వెలిగించునే యుండవలెను ఒకరివెంట వారు మరొకరివారివెంట దీపమును పోకుండ చూచుచుండవలెను అంత్యకాలమువరకు వారికడ దీపికను ఉండనీయక ధరించుటకు తగిన ధైర్యసాహసములు మీలోనెంతమంది యున్నారు? ఈ త్యాగమునకు వక తప్పక కొన్ని సంసిద్ధులుకండు" అని గద్గదకంఠముతో చెప్పిరి

గ్రంథాలయ సోదరులారా

ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘము వారు కాంగ్రెసు గ్రంథాలయసంఘమునకు, కార్యస్థలము లేని దక్షిణాంధ్రదేశ గ్రంథాలయోద్యమమును పరిశీలించుటకై వచ్చుచున్న తాత్కాలికముగ కార్యక్రమము క్రిందివిధముగ ఏర్పరుపబడినది మార్గములు మున్ను సంబంధించినవారికి ముందుగా తెలియజేయబడును

౨౩—౧౧—౩౬ తేదీ సోమవారము, గుంటూరులో సంచారము — రేపల్లె తెనాలి తాలూకా సంఘముల గ్రంథాలయ సేవకులను కలిసి ౨౪—౧౧—౩౬ తేది మంగళవారము కృష్ణాజిల్లాలో సంచారము—దివి, బెజవాడ తాలూకాల గ్రంథాలయ సేవకులను కలిసికొనుట ౨౫—౧౧—౩౬ తేది బుధవారము పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో సంచారము—భీమవరము తణుకు తాడేపల్లిగూడెము తాలూకాల సంఘముల గ్రంథాలయ సేవకులను కలిసికొనుట

ఆయా జిల్లాలయందు తాలూకాలయందు పనిచేయుచున్న కార్యకర్తలు ఏకముగా ఏర్పరచిన భాగుందునో ఆయా తాలూకా సంఘముల యొక్కయు, ఎక్కువగ సమయములను చూపుటకై ప్రయత్నింపగోరెదను. మరియు ఏయే గ్రామముల గ్రంథాలయములవారు నాకివి ఆహ్వానింతురో వెంటనే వ్రాయింపకోరెదను

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు,

అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య కార్యదర్శి

ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘము,

బెజవాడ, ౩—౧౧—౧౯౩౬

ఫెడరేషనులో చేరుటవలన సంస్థానముల హక్కులు తగ్గుట తప్పదు

"సోషలిజము లేక కమ్యూనిజమును గూర్చి ఎవరెంతగానో చేయబడుచున్న ప్రచారమును గమనించిన, మితవాదిపించ్లకర్తలతోగూడ సంస్థానాధిపతుల స్థితి మర్చిరముగనే యుండగలదు" అని రాజాబహదూర్ జి కృష్ణమాచారియర్ గారు ఫెడరేషనునుగూర్చి తమ అభిప్రాయమును ఒక బహిరంగప్రకటనలో ప్రకటించుచు చెప్పిరి సంస్థానాధిపతులును, వారలమంత్రులును వివేకముతో నేటి నిజమైనపరిస్థితులకు తగినట్లు నడచుట గౌరవము ఒకసారి ఫెడరేషనుకు అంగీకరించినతర్వాత, వారలు తాము పూర్వము అనుభవించుచున్న అధికారములలో కొంతభాగమును శాశ్వతముగ వదులుకొని, ఫెడరలు ప్రభుత్వముయొక్క అధికారమునకు కొంతవరకు లొంగవలసియుండును అంతేగాక సంస్థాన ప్రజల హృదయములలో క్రొత్తక్రొత్తకోరికలు అంగీకరించుట యున్నగు ఇతర విపత్తులుగూడ నుండవచ్చును కాని సంస్థానాధిపతులు ఫెడరేషనుకు అంగీకరించవలయునో, ఇప్పుడే తగిన సమయమని ఆచార్యులవారు బుధజన ఉపదేశించుచున్నారు.

ఫెడరేషనువల్ల సంస్థానముల హక్కులకెన్ని పోవుట నిజమైనపుడు, సంస్థానములు ఫెడరేషనులో చేరుటకేల సూచించవలెను అను ఆక్షేపణకు ఆచారిగారు ఇట్లు సమాధానమిచ్చినారు "వారలు ఫెడరేషనులో చేరకపూర్వమే ఈవిషయమై బాగుగా ఆలోచించియుండవలసినది వారిట్లు ఆలోచించి యుందురనియే నా నమ్మకము"

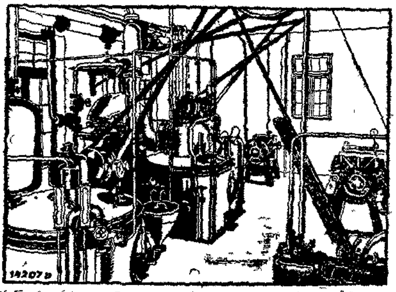
ఫెడరేషనులో చేరుటవలన సంస్థానాధిపతుల పూర్వస్థితి ఎట్టుమారునో తెల్పుచు కొన్ని సంస్థానములిప్పుడు మంచిఅభివృద్ధికరయందున్న ఇతరసంస్థానములతో సమానస్థితియందు లేవనియు, అవి కొంచెము ముందుకు వచ్చుటకు పాటించవలసిన కొన్ని ముఖ్యనిబంధనలు ప్రజలహక్కులు, అధికారములు, పాటించుటకు తోడ్పడుననియు, ఇంతేగాక ఒడంబడిక పత్రములో చెప్పబడని కొన్ని విషయములలో కూడ ఇతరుల ప్రభుత్వమువారు సంస్థాన వ్యవహారములలో అధికారము చెలాయించుట సంభవించవచ్చుననియు చెప్పిరి బ్రిటిషిండియారాష్ట్రములలో బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము స్థాపించుటచే, సంస్థానప్రజల హృదయములలో రేకెత్తు అభిప్రాయములను రాజద్రోహముక్రింద కట్టివేయుటకు సంస్థానాధికారులకు ఫెడరేషనుచే కష్టముకాగలదని కృష్ణమాచారిగారు అనిరి

క్రూప్

నూనెతీయు యంత్రములు

గింజలనలుగగొట్టినూనెతీసి

పరిశుభ్రపరచి.. దుర్వాయువులతొలగించును.

క్రూప్ యంత్రములు నాణ్యమైన యంత్రము నూనెగింజలనాడి నూనెతీసి, దానిని శుద్ధపరచుటకు అనేకసంవత్సరానుభవమువలనతయారుచేయబడిన యంత్రములు క్రూప్ యంత్రములవలన ఉపయోగములలో కొన్ని క్రింద చెప్పబడి యున్నవి యంత్రములయందలి మరలన్నియు తనిఖీ చేసుకొనవచ్చును ప్రతివాడును సులభముగా ఉపయోగింపదగినవి ప్రశస్తమైన క్రూప్ సామానులు, ప్రశస్తమైన పనితనము చక్కగా నూనెను తయారుచేయునవి గింజలలో కొంచెముగూడ నూనె లేకుండతీయును యంత్రములు నడుపుటకు కొలదిశక్తి చాలును. యంత్రములను నడుపుఖర్చులును చాలతక్కువ క్రిందివారిచేత తయారుచేయబడినవి —

ఫ్రయిడ్ క్రూప్ గ్రుసన్‌వర్కు వి. జి. మాగ్డేబర్గు.

హార్‌బర్గర్ ఈసెన్ — యు బ్రాంజేవెర్కు ఎ జీ. హార్‌బర్గు

పూర్తి వివరములకు —

క్రూప్ ఇండియన్ ట్రేడింగ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

(జర్మనీలో స్థాపింపబడినది)

హెడ్ ఆఫీసు, బొంబాయి పో బా 660, రేకరేజ్‌హౌస్, బల్లార్డుఎస్టేటు

బ్రాంచి ఆఫీసు కలకత్తా పోస్టుబాక్సు 2163, 22 కానింగ్‌వీధి

ఆంధ్రజిల్లాలకు ఏజెంట్లు — జె కుశాల్‌దాస్ అండుకో, బెజవాడ

కాస్టోఫీన్: కాస్టర్‌ఆయిల్ చాకొలేట్సు

ఆముదము త్రాగునప్పుడు పిల్లలకు ఎంతకష్టము కలుగును! ఇకముందు పిల్లలకుఆముదము త్రాగింపవలసిన పనిలేదు ఏలయనగా శాస్త్రజ్ఞులు ఆముదమునకు బదులుగా "కాస్టోఫీన్ కాస్టర్ ఆయిల్ చాకొలేట్సు" అను పేరుగల ఒక శ్రేష్ఠమైనపదార్థము సిద్ధముచేసియున్నారు

నమ్మకమైన వీటిని పుచ్చుకొనుట మిఠాయివలె రుచ్యముగానుండును, సౌఖ్యముగానుండియు సంపూర్ణముగు గుణమును ఇచ్చునని డాక్టరులు నర్సులు వీనిని పొగడుచున్నారు. ఇవి చిన్నపిల్లలకు ఎట్లో పెద్దవారికిగూడ అట్లే లాభకరములు ఎప్పుడును ఒకసీసా దగ్గర ఉంచుకొనవలెను

CASTOPHENE

CASTOR OIL CHOCOLATES

సీతాఫలములపైపన్ను

హైదరాబాదు, డై౹౨

సీతాఫలములు అడవిసందులుగా భావించి, ౧౩౪౧ ఫసలీలోని ౧౦౨ గస్తీద్వారా పీటి పై మరకపుగాఖ (కర్వడ్గిరి) వారి పన్నువేయుట చేసియుండిరి. కాని, ఈపండ్లు విదేశములకు మిక్కిలిగా దిగుమతిఅగుచుండుటచే వాడు వీటిని నెలగలపండ్లతో సమానముగా ఎక్కువ ధరలతో వికయించుచున్నారు ఈకారణముచే మనరాష్ట్రప్రజలకు ఇవి తృప్తిగను, చౌకధరలలోను లభించుటలేదు ఈవిషయమైలగురకపుగాఖ అధ్యక్షులవారు ప్రభుత్వముఖాకి తెలుపుచు, దిగుమతిఅగుపండ్లపై మాటికి రు ౧౫లు సుంకము విధించవలసినదిగా కోరినప్రకారము ప్రభుత్వముపారు అనుమతించినటుల ప్రభుత్వప్రటనలవలనను తెలియుచున్నది

శ్రీరామకృష్ణాంధ్రభవరసాలయజననము

[విశేషం]

తెర్లమద్ది ౨౦ అజూరు ౧౩౪౬

ఈరోజు విజయదశమినాడు ఇక్కడ కవిపూజజరిగినతర్వాత శ్రీయుత క మురళీధరరావుగారి అధ్యక్షతన ఒక సమావేశముజరిగి అందుపై పఠనాలయము స్థాపించబడినది సమావేశమున పాల్గొన్నవారలందరును ఖద్దరువస్త్రములను ధరించియుండిరి. ఈపఠనాలయ యామమాన్యమున ప్రతిశుక్రవారము దైవభజన వార్తాపత్రికలుచదివి వివిధించుట, మద్యపానవిషధము ఖద్దరువస్త్రధారణ మున్నగునవి బోధించుట— వీటికి ఏర్పాట్లుజరిగినవి, ఈపఠనాలయోత్పత్తికికారకులైన కలకొండ బుచ్చిరాంరావుగారు గోలకొండపత్రిక ఉచితముగా నిచ్చుటకు అంగీకరించుటయేగాక రాజపోషకులుగ నుండుటకును అంగీకరించిరి శ్రీయుత క గోపాలరావుగారు ఖద్దరుమాత్రమే వాడుటకు ప్రతిజ్ఞ చేసిరి చాకలిమాదేలగు పీరమల్లు మద్యపానముమానుటకు ప్రతిజ్ఞచేసెను

నిజాంరాష్ట్రములో ప్రభుత్వ పద్ధతి యెట్టిది?
కౌన్సిల్ అధికారముల లేమి?
మాల్గుజారీ మున్నగు కచ్చేరీల వ్యవహార మెట్టిది?
సర్ఫెఖాసనగా నేది?
రెసిడెన్సీ చరిత్ర విన్నారా?
జాగీరు, పాయగా సంస్థానముల సంగతి తెలియునా?
రాష్ట్రజనాభా, విద్యాస్థితి, శాసనసభ వేమేల సర్వవిషయము మీ రెరుగుదురా?

ఎరుగకున్న

"నిజాం రాష్ట్ర పరిపాలనము" చదువుడు

౧౦౦ పుటలు — ధర ౬ అణాలే.

కొంతకాలములో ప్రతులన్నియు ఖర్చైన వారల విచారించిన ఫలమేమి?

రెండుప్రతులకన్న ఎక్కువతెప్పించువారికి వీ పీ గా పంపబడును ఒక్క ప్రతికోరువారు టపాటికెట్లు పంపవలెను

సెంటినెల్

రక్షణకు ఉత్తమమైన కంపెనీ

1 దాని ఏజన్సీ శాశ్వతపు రిన్యూయల్ కమిషనులును, మొదటిసంవత్సరము నకు చాల ఎక్కువ కమిషను యివ్వబడును.
2 బీదలకు ధనికులకు వీలగు అనేక పద్ధతులు
3 ఇతరకంపెనీలకు పోల్చినయెడల మిక్కిలి పోటీ ప్రీమియములు పలుకుబడిగల

చీఫ్ ఏజంట్లు అండ్ ఆర్గనైజర్లు హైదరాబాదుకును, ఆకర్షణీయమైన పద్ధతులమీద కావలయును

వివరములకు

The Sentinel Assurance Co, Ltd,
Sir Phirozshe Mehta Rd Fort Bombay

గ్లోబ్ కాంపిటిషన్

రు 12000 గెలుపొందుడు

తక్షణం

గ్లోబ్ కాంపిటీషన్   గ్లోబ్ కాంపిటీషన్

క్రాస్‌డిజిట్సు కాంపిటిషను నెం 1

ఎక్కువ జవాబులు పంపినవారికి ప్రత్యేక బహుమతి రు 2000 సరియైనజవాబు వెస్టర్న్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్ వారివద్ద యుంచబడిన మార్కీసాల్యూషనుతో ప్రతి అక్షరమును సరిపోవలయును

ప్రవేశరుసుము రు 1 ఒకప్రవేశమునకు

ఆఖరుదినము 20—11—36   ఫలితదినము 25—11—36

1 పోటీసందర్భములలో బహుమతిడబ్బు ఎడిటరుగారియిష్టప్రకారము సమానముగాపంచియివ్వబడును అప్పుడు గెలిచినవారికొక్కొక్కరికి ఒకేబహుమతివచ్చును

2 1మొదలు 16వరకుఅంకెలను యీచదరము లో ఏవరుసగాని కోణములలోగాని కూడిన 34వచ్చునట్లు చేయుము ఒక్కొక్క అంకె ఒకేపర్యాయము వాడవలయును ఏన్నియైనప్రవేశములు పంపవచ్చును

3, మనియార్డరుగాని పోస్టలుద్వారాగాని ప్రతిప్రవేశమునకు రు 1 పంపవలెను

4 ప్రవేశములన్నియు సిరాతోగాని, టైపుచేసిగాని వ్రాసిపంపవలయును పెన్సిలు పనికిరాదు

5 ఫలితములు 25 నవంబరు 1936న తెలుపబడును అవి ఒకఅణాబిళ్లతో తమఅడ్రసును యిచ్చినవారికి వ్రాసిపంపిన వారికిపంపబడును. ప్రవేశములతో పాటు రు పంపవలెను

6 ప్రవేశములన్ని టి బహుమతులు పూర్తిపోవున్న సరియైన జవాబులు [illegible] పంపబడును.

గ్లోబ్‌కాంపిటేషన్ నెం 1
కూపన్

ఈపోటీలో చేరుటలో కాంపిటిషన్ ఎడిటరుగారి తీర్మానము వకు న్యాయరీత్యా బద్ధుడనై యుందునని ఒప్పుకొనుచున్నాను

పేరు
Mr
Mrs
Ms
అడ్రసు
పోస్టల్ ఆర్డర్ నెం
కూపన్ నెం

దీనిని కత్తిరించి మనియార్డరుతోగాని, పోస్టలు ఆర్డరుతోగాని పంపవలెను,

7 ప్రవేశములు పోయినను, ఆలస్యమైనను మా పూచీలేదు ఉత్తరప్రత్యుత్తరములుగాని, సంభాషణలుగాని జరుపబడవు ఎడిటరుగారి తీర్మానములు న్యాయరీత్యాబాధ్యములు

8 ఏసందర్భములోగాని, ప్రవేశరుసుములు వాపసుయివ్వబడవు

9 కూపన్లుచుట్టును కత్తిరించిగాని, తెల్లకాగితముమీదగాని పంపవచ్చును దిద్దుళ్లు తుడుపులు వల్లబడవు ఒకప్రవేశముకంటె ఎక్కువగా పంపువారు వరుసగానెంబర్లు వేయవల్లయును

10 ఈనిబంధనలకు వ్యతిరేకించిన ప్రవేశములు చెల్లనేరవు

11 తెల్లకాగితములమీద ప్రవేశము పంపువారుగూడ ఎడిటరుగారి తీర్మానములకు బద్ధులుగావలయును

నిబంధనలు గ్రస్తగా చదువుడు

మీప్రవేశములు, ఫీజులు యీక్రింది వారికి పంపవలెను —

To The Competition Editor
The GlobeCompetition"
Bunder Road KARACHI.

స్వాములగారి పర్యటనము

స్వాములగారు ఈనెల ౧౨వ తేది సుమవారమునాడు బరంపురమునుండి బయలుదేరి ౧౨, ౧౩, ౧౪ తేదులలో ఆంధ్రదేశము-విజయనగరము, బొబ్బిలి పిఠాపురము, రామచంద్రాపురము మున్నగు ఆంధ్రదేశసంచారము చేయుదురనియు, ౧౫ తేది రాయమాలునకుచేరెదరనియు తెలియుచున్నది

"ఉచితము"

1 కుటుంబసంరక్షణి వెల రూ1 0-0
త్రిదోషహరములగు మూడు దివ్యౌషధ (రాజములు ప్రతియింట వుండదగినవి)

2. మహాభృంగామలకతైలం 1 0 0
నేత్ర శిరోవ్యాధులకు

3 మాదీఫలరసాయనము 1-0 0
సర్వపైత్య వికారములు పోగొట్టును

4. రత్నపురుషలేహ్యము 1-0-0
"లాట్ ఖాయా శేటాదుర్త న్"

5 శివామృతము 1.0-0
ఇదిశుక్లనష్టము నరములదుర్బలత్వమును పోగొట్టును

"జాతకము"

పుట్టినతేది గంటలు లేక గడియలు వ్రాసినయెడల ద్వాదశభావములతోసహా జాతకము వ్రాసిపంపబడును ౫ సం॥ ఫలములతో జాతకము రూ ౫ లకు వ్రాయించుకొన్నవారికి పై ౫ మందులలో నొకటి యుచితము పై నుదహరింపబడిన ౫ మందు లొకేసారి కొను వారికి ఒక్క సంవత్సరము జాతకము మూపమువారిగా నుచితముగా వ్రాసిపంపబడును

అడ్రసు—
6464, పండితాశ్రమము
సికింద్రాబాదు

కలరా కలరా కలరా

భయములేదు   భీతిజెందకుడు

కలరాకు దివ్యౌషధము

విక్టర్‌డ్రాప్స్ మిమ్ము కాపాడగలదు.

గ్రహణి, అతిసారము, కలరా రక్తవిరేచనములు, కడుపుబ్బరములు అజీర్ణము వాంతిభేదులు మొదలగువాటిని తప్పక కుదుర్చును రెండు మూడు మోతాదులు పుచ్చుకొనినచో కలరావలన కలుగు వాంతిభేదులుకట్టుకొనును అనేకులు మావిక్టర్‌డ్రాప్సు ఉపయోగించి ప్రాణముల కాపాడుకొని యోగ్యతాపత్రముల నొసగియున్నారు కలరావ్యాధులకు వాడబడుచుండు ఔషధములలోకెల్ల మావిక్టర్ డ్రాప్స్ ప్రశస్తమైనదని డాక్టరులు పొగడియున్నారు మరియు అన్ని వయసులవారికి నిర్భయముగా వాడవచ్చును

సోల్‌యెజంట్లు విక్టర్ అండు కో
పెద్దగడియారం హైద్రాబాద్ దక్కన్
దవాఖాన, విక్టర్ అండుకో
సుల్తానుబజారు

సహారా ఎక్‌స్ట్రా

శుభ్రమైన నున్న నిక్షౌరములకొరకు సహారా ఎక్‌స్ట్రాబ్లేడును వాడుడు

౫ బ్లేడ్లు గల పాకెట్ వెల 4 అణాలు

పోస్టుబాక్సు నెం. 154. బొంబాయి.

ఇంకొకచట్టము

వింతలు విశేషములు

నోటుపండ్ల జప్తు

ఎట్టిశక్తియులేని అమెరికాన్ నీగ్రో యొకడు కోర్టునకయివ్వవలసిన పైకము వానియొద్ద లేమిచే వాడు కట్టించుకొనిన వజ్రములపండ్లను రెండిటిని జప్తుచేసిరి

కొడుకునుచంపి తినినస్త్రీ

ఒక జర్మనీయువతి నాలుగు నెలలలోపల నుండు బిడ్డనుచంపి మాంసమును వంటచేసికొని తినెను ఈవార్త తెలిసి పోలీసువారు విచారించగా వంటయింటిలో బాలునిశిరస్సు మాంసము దొరికినవి ఆస్త్రీని అరెస్టుచేసి కోర్టుకెక్కించిరి విచారణజరుగుచున్నది

౩౦ ఏండ్లనాటి శవము

దేశభ్రష్టుడగు రూసు రాకుమారుడు ప్యారిసు హోటలులో కొన్నాళ్లు బసచేసియుండెను ఆతనివెంట నొకపెద్దట్రంకుపెట్టెయుండెడిది, అతడెప్పుడును ఆపెట్టెను వదలియుండలేదు హోటలులో బసచేసినకొన్నాళ్లకు అటనుండి పెట్టెవిడిచి బయలుదేరి ఎచటికో వెళ్లెను చాలా రోజులతర్వాత ప్యారిసు హోటలుయజమానికి "ఆపెట్టెలోనివస్తువులనమ్ముకొని నీకునేనివ్వవలసినడబ్బుక్రింద చెల్లుపెట్టుకోవలసినది" అని కజాబువ్రాసెను ఆయజమాని పెట్టె తెరచిచూడగా దానిలో నొకబాలునిశవముండెను ఈశవముయొక్క పెదవులు సజీవులపెదవులవలెనే యుండెను ఈబాలుడు మరణించి ౩౦ సంవత్సరములుజరిగినవని పరీక్షచేసి డాక్టరుచెప్పెను

సైకోగాల్వెనోమీటర్

న్యూయార్కులో ఫోర్డుహాం విశ్వవిద్యాలయపు మనస్తత్వశాస్త్రశాఖయొక్క అధ్యక్షులగు ఫాదర్ వాల్టర్ జి సమ్మర్సు, యస్ జె పి హెచ్ డి గారు అసత్యములనుకనుగొను ఒక యంత్రమును నిర్మించగల్గిరట దానిపేరు సైకోగాల్వెనోమీటరట మానవునిలో వసియించునవయంతయు విద్యుచ్ఛక్తిస్వరూపమేయనునది నిర్ణీతమైనదికదా శరీరములో ప్రసరించు విద్యుచ్ఛక్తిప్రవాహగతిని ఈయంత్రము సూచించగలిగి ఒక రేడియోయంత్రమువలె నుండును. ఎవరు అసత్యము చెప్పెదరో అనుమానముగలదో ఆతనిని రెండు యలెక్ట్రోడులను పట్టుకొనునట్లు చేయవలెను సాధారణముగా అసత్యము చెప్పినవాడు పరీక్షించబడునప్పుడు భయముపొందియుండునుగదా? కనుక హృదయములోపల అదరుదల ఎంతచిన్నదైనను యీయంత్రమందలి ఒకసూదిచే ఒకచార్టుపై వ్రాయబడుచున్నది ఆసత్యము ఎంతగొప్పదో [అనగా చెప్పినవానికి ఎంతతలవంపులని పెంచునదో] అనునదిఅంత అగపడును

పరమాణువుల ఫోటోతీయుకెమెరా

బ్రిటనులో సౌత్ కెన్సింగ్టనులో "ఇంపీరియలు కాలేజ్ ఆఫ్ సైన్సు" అను సైన్సుకళాశాలలో పరమాణువుల ఫోటోతీయగల కెమెరా స్థాపించబడినది ఇదిమొదలు చమురులయొక్క తత్వములను కనుగొనుటకై స్థాపించబడినది యింజనులచే బరువులాగించునప్పుడు ఆ ఇరుసు కొంత పరిమాణనిర్ణయము దాటునపుడే అంతకు ముందు యింజనుభాగములు గరగరలేకుండునట్లు తిరుగుటకై వేయబడియుండు చమురుయొక్క పరమాణువులు వరుసగా నిలచియుండునని — అట్లాబ్రొటింగు అనువారు కనుగొనిరి [illegible] యొక్క సైజు ఒకప్రమాణముదాటకముందు పరమాణువులు వికటముగా నుండునని యు ఒకవు అంతకుమించగానే అవి వంగినవట ఆచమురులో బ్యాక్టీరియా చేయు గుణము నశించుచున్నదనియు కెమెరాతో కనుగొనబడినది ఇప్పుడు ఎక్కువకాలము వంగకుండ నిలువబడగలిగినట్టి రేకు, అచమురులో చక్కగా కలిసియుండిగలిగినట్టియు ఏపదార్థముయొక్కగాని పరమాణువును కనుగొనుటకై యత్నించుచున్నారు

భూమి రోజురోజుకు లావెక్కుచున్నది

పార్డ్యూకళాశాల పరిశోధనాలయములో [లాబొరేటరీ] పనిచేయు డాక్టర్ జె యం గ్రీన్ స్ట్రీటుగారు భూమి సార్థ్యనిరూపణమును పరిచారము చేయుటలో ౫౦ ౧ కి ఒకపౌండుచొప్పున లావెక్కుచున్నట్లు తమ పరిశోధనలచే లెక్కచేసినారు ఈలావెక్కుట చుక్కలురాలునపుడు భూమిపైపడు ఇనుపముక్కలవలనను రాళ్లవలనను సంభవించుచున్నదట

౧ గంటలో ౯౦౦౦ చెక్కుల సంతకము

అమెరికా సైంటిస్టు ఒకడు ఒక విచిత్రయంత్రమును కనుగొనినాడు ఈయంత్రములో ౧౨ పేనాలుండును చెక్కులపై సంతకము చేయవలసిన వానితోకూడ ఈ ౧౨ పేనాలును సంతకముచేయును నిమిషము ౧ కి ౧౨ సంతకములు చేయవచ్చునని లెక్కించుకొన్నను గంటకు ౯౦౦౦ చెక్కులను ఈయంత్రము సహాయ్యముతో సంతకముచేయవచ్చును.

సూర్యునినుండి పెద్దమంట

కొన్నివారములక్రిందట ఫిలడెల్ఫియాలో నక్షత్రమండల పరిశోధనాలయములో మిక్కిలి నవీనమైన యంత్రముతో పరిశీలించగా సూర్యబింబమునుండి పెద్దమంటవచ్చినట్లు కనుగొనబడెనట ఆమంట ఇంకకొంచెము దాటినట్లైతే భూమి కాలిపోయి యుండవలసినదట దానినిగురించి ఇంకను పరిశోధించుచున్నారు

కాకరపత్తులు

—వెంకమునిశాస్త్రి

బదనికలు

కొరయుక సురవరము ప్రతాపరెడ్డిగారు "సంఘములోని బదనికలు" అను శీర్షికక్రింద వ్రాసిన వ్యాసములో పురోహితులు, పూజారులు, పకీరులు, భిక్షకులు, జ్యోతిష్కులు, సాధులు, మాంత్రికులు, పీఠాధిపతులు—అను ఆగటి వులపై తమఅస్త్రము ప్రయోగించినారు. కొన్ని కుల అజ్ఞానస్థితినిగమనించి, వారల కడుపుకొట్టి లాభము పదర్శించుచున్న పూంజీదారులను తమపములపై బీదలఅను కవికరముకూడ తేకుండ దావాస్త్రికం ప్రయోగించి, జనుల ధనము తమ యిష్టమువచ్చినట్లు ఖర్చు చేయుచున్న జాగీర్దారులు, జమీందారులను, రాజులనుకూడ ప్రతాపరెడ్డిగారు తమవ్యాసములో చెప్పకపోయుండవలసినది ఈనేను చెప్పినవారలు ఎక్కువమూషించదగిన పంఘుబదనికలా, లేక ప్రతాపరెడ్డిగారు చెప్పినవారా? మొదటితరగతి బదనికలను సులభ్యముగాతొలగించవచ్చును. రెండవతరగతి బదనికలతో పోరాడుట కష్టమైనపని ప్రతాపరెడ్డిగారు తమవ్యాసాన్ని "సశేషం" పెట్టి రెండవసారి భర్తీ చేసినచొకే బాగుండేది

బాలికల ఉన్నత పాఠశాల

(సుల్తానుబజారు)

ఈపాఠశాలకు ఇపుడు గారాన్తపుసెలవు ఆదివారము కాదు శుక్రవారము! హిందువులకైనను ముసల్మానులకైనను ఫిరోజ్ గారు నిజాంరాష్ట్రములు ప్రధానులు నిర్ణయమునకు ఆదివారము నకన్న శుక్రవారమే ఎక్కువ అనుకూలముగదా! హిందూస్త్రీలకు శుక్రవారము ఉదయము వేళల అభ్యంగస్నానము ఉండుటచే, అదినమే విశ్రాంతిఅనుకూలము.

* * *

తిరువాన్కూరు సంస్థానము

కొన్నిరోజులక్రిందట తిరువాన్కూరు రాజకీయ కాంగ్రెసుపార్టీ ప్రతినిధులు తిరువాన్కూరుదివాను సర్ సి. పి. రామస్వామిఅయ్యరుగారిదగ్గర రాయబారమునకై వెళ్లి ఆసంస్థానములో అనేక అన్యాయములు జరుగుచున్నట్లు మొఱపెట్టుచు పత్రికాస్వాతంత్ర్యము లేదనియు ఆదివారము లవాడు మత విషయములను బోధించుకొనుటకు పాఠశాలలను ఉపయోగించరాదని ప్రభుత్వము ఉత్తరువుచేసినదనియు ఈలాటులను తొలగించవలసినదనియు నివేదించిరి దివానుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు తిరువాన్కూరులో మొత్తము ౧౦౦పత్రికలున్నవనియు పత్రికల నిబంధనలు బ్రిటీషుఇండియాలోకన్న తక్కువనిర్బంధము కలిగించునవనియు చెప్పిరి ౭౦—౫౦వరకుమైళ్ల విస్తీర్ణమును ౫౦,౯౫౦౨౩ జనసంఖ్యయుగల సంస్థానమునకు ౧౦౦పత్రికలున్నవని ప్రతి౫౦,౫౦౦మందికి ఒకపత్రిక ఉన్నదన్నమాట మననిజాంరాష్ట్రంలో మొత్తం ఎన్నిపత్రికలున్నవో?

తర్వాత ఇట్లుచెప్పిరి "మతప్రచారముల రికరీలకు దాతికికారణముగున్నవి మతమును పాలనుంచి ప్రభుత్వపువ్రవ్యమగా ఉపయోగించుకొనుచున్నారు. ఇండియాలంతటిలోను ఒకతిరువాన్కూరు శ్రేమతిరి లపాలనుల. లేక కొంతిముగమున్నది

మతప్రచారము చేసినచో చిక్కుతేర్పడును ఇండియా అంతటిలోను ఒకనిజాంరాష్ట్రమే మతకలహములులేనిదని నిజాం రాష్ట్రీయులు ఇండియాఅంతటిలోను ఒక్కతిరువాన్కూరేమతకలహములులేనిదని తిరువాన్కూరీయులు చెప్పుచున్న, ఎవరిమాటనిజము? రెండుమాటలు నిజముగ నుండవలెనుగదా? బహుశా ప్రతములను హెచ్చు చెప్పునప్పుడు మనపూర్వులు ప్రతిప్రతమును "ప్రతానామప్యయం ప్రతం" (ఇదిప్రతము అన్నిటిలోకి శ్రేష్ఠతమము) అని వాకొనుచున్నది.

* * *

పోటీపంటు విషయములు

భారతదేశములో స్వాతంత్ర్యపంటల ఘర్షణ ...

రిసెర్చులను పరిశీలించి, వాటిఅభివృద్ధికై సలహానొసగుటకు ఇండియాప్రభుత్వమువారు పిలిపించిన డాక్టర్ బార్మర్ రైట్ గారును, సర్ జాన్ రసెల్ గారును వచ్చిఒకరు లేదావాడు బొంబాయిలో దిగినారట ఈ తెల్లదొరలకు భారతదేశ భూసారాదిస్థితిగతులేమి తెలియును వీరు ఈదేశంలో ఎన్నాళ్లోతిరిగి పరిస్థితులు మనసుకుతెచ్చుకొని సూచనలు చేయుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు చేయవలసిన వ్యయముకంటె తక్కువఖర్చుతో భారతీయులనే పాశ్చాత్యదేశములలో పాడిపంటల పరిస్థితులను కండ్లారగమనించివచ్చి తగుసూచనలు చేయుటకై ఏర్పాటుచేయగలరుకదా!

* * * *

అస్పృశ్యుల మత పరివర్తనము

అస్పృశ్యులందరును హిందూమతమును వదలిపోవలసినదని ప్రచండముగ ఘోషించుచున్న నికింద్రాబాదు నాయకుడు బి. ఎస్. వెంకటరావుగారును ప్రఖ్యాతనాయకుడు అంబేద్కర్ గారును ఇంతవరకుగూడ హిందూ మతమునుండి తొలగిపోవుట స్థానిక [హైదరాబాదు] హరిజనులలో కొందరికి ఆనాయకులమీద అనుమానము కలిగించుచున్నది. అంబేద్కరుగారి విషయము గాన్నచో వారివి అనేకులుహిందువులు మతముమార్చవలదని నిర్బంధించుటచే వారు నొమాటపడియుండవచ్చునని అనుకొనవచ్చునేమోగాని వెంకట్రావుగారి విషయములో అవిధముగ ప్రాధేయపడినవారెవరునూ ఉన్నట్లు కనిపించడములేదు అందువల్ల వెంకట్రావుగారు దీనికేమిసమాధానం చెప్పెదరో చూడవలెనని స్థానికహరిజనులు నిరీక్షించుచున్నారు

* * * *

మొండి సనాతనులకు తగినశాస్తి

ఖమ్మంలో మొన్న మొన్న కొందరు ముసల్మానులు తమమతప్రచారముచేసిరివారట. స్థానిక హరిజనులతో హిందువుల మంచినీటిబావితో నీరు చేదించిరనియు హిందూ సనాతనులు ఇందులకాక్షేపించగా ప్రచారకులు ఆగ్రహించి వారలనుకొట్టుటకై వెంబడించిరనియు మరునాడు ఇంకొక మంచినీటిబావినికూడా వశపరచెదమనియు, సనాతను అడ్డమువచ్చినచో కొట్టెదమనియు చెప్పిరనియు ఒకవార్త గతసంచికలోవచ్చినది ఇదియేనిజమైన, సనాతనులకు ఇటువంటిశాస్తులు ఇంకను చాలాకావలసి ఉన్నవని నాఅభిప్రాయము అయితే ఈవిధమైన శాస్తి ఇంకొకమతమువారు బోధించనక్కరలేకయే మనఅస్పృశ్యులే స్వయముగా చేసిరి తమవ్యాయమును నిలుపుకొనవచ్చును లేకపోతేమరి, హరిజనులు మీ ఆచార నిర్బంధముల వల్ల బాధపడలేక ఇతరమతములకు లేచిపోవుచున్నారనిచెప్పిన, సనాతనహిందువులు "లేచిపోయిన పీడపోయె! మరీమంచిదే! అస్పృశ్యులు హిందూమతములోనుండి లేచిపోయిన హిందూమతములో అస్పృశ్యతఅనేది ఉండనేఉండదు కదా" అని చెప్పవచ్చువారా!

ఆకారము

ఇది పంచభూతములలోను తేజోభూతము వల్ల పుట్టినదని చెప్పవలెను కావుననే దీనికి తేజోగుణములు [అగ్నిగుణములు] సంక్రమించుచున్నవి తేజస్సునుగురించి తర్కశాస్త్రమునందిట్లు చెప్పబడినది "ఉష్ణస్పర్శవత్తేజః" అనగా వేడియైన స్పర్శకలదిఅని నిరూపింపబడినది కనుక పిత్తము శరీరమునకు వేడినికలిగించు శక్తికలదని నిర్ణయించవలెను స్పర్శకు ఉష్ణముగనుండును అగుటవలన నిది కంటికికనుపడు పదార్థమనిరే నిర్ణయించియున్నారు కనుకనిది వాతముకంటె అదృశ్యరూపముకాదు దీని కేర్పడియుండు ఆయువులో ద్రవ్యరూపమున వచ్చినింగల పదార్థము కనుపడును దానినే పిత్తమనుచు చుకొందురు కొన్నిచోట్ల పిత్తమునకు మన్యగంధము కలిగియుండునని చెప్పబడియున్నది

శక్తి

దీనికి వేడిగుణముకలదని మొదటనే చెప్పియున్నాను కనుక సాధారణముగా ప్రపంచమున అగ్ని ఎట్టిపనులను చేయుచుండునో అట్లే శరీరమున అగ్నిసమకృత్యము పిత్తమువల్ల జరుగుచుండును ఇంకనుశరీరములోగల కొన్నివస్తువులకు పాకమునుకలిగించి వికృతిని బలమునకు లునటులజేయుచుండును కనుకనిది ప్రకోపించినపుడు శరీరమునకు పిత్తగుణములను కలిగించును, వాతమునకున్నట్లే దీనికిని కొన్నిగుణములు అనగా (అగ్నిగుణములో) కలవు

పిత్తస్థానము

ఇది ప్రధానముగ గ్రహణియను ఆశయమునందుండును అచటినుండియే ఇతరస్థానములకును పోయి సర్వశరీరము సంచరించి తన కర్తవ్యమును పాకమును జీర్ణవ్యాపారమును చేయుచుండును కనుక పిత్తమునకు ప్రధానస్థానము గ్రహణి

పిత్తభేదములు

"పిత్తం పంచాత్మకం" పిత్తము పాచకరంజక, సాధక, ఆలోచక భ్రాజకములుఅని ఐదువిధములుగ శరీరములో నాయాభాగములలో నాటికేర్పడియున్న స్థానమందు వాటిపేర్లకుతగినట్లుగ నాయాకర్మలను చేయుచుండును

ప్రత్యేక కర్మలు

[౧] పాచకపిత్తము

"పక్వామాశయ మధ్యగం ... పాచకం నామతత్స్మృతం"

అను వచనముప్రకారమిది పక్వాశయఆమాశయములమధ్యనుండును దీనికి జఠరాగ్ని యనికూడ పేరు ఇదిఅగ్నికర్మనుపూర్తిగానిర్వహించుచుండుటచే నీపేరుకలిగినది మామూలు అగ్నికిని జఠరాగ్నికిని కర్మలలోను, ఆకారములోనుకొంత తేడాకలదు కాని అగ్నిజ్వాలసంభూతమగుటవలనను అగ్నికర్మలను కొంతవరకుచేయుటచేతను "జఠరాగ్ని" యనుట సార్థకమైయున్నది ప్రతిదినము మనముతిను ఆహారమును గ్రహణిలో నిక్కచేకరదానిని జీర్ణము చేయుచుండును దానిలోనుండు ఉష్ణశక్తిచే ఆహారమును మార్పుచెసి దానినుండి శరీరమునకుపయోగించు రసమును వేరుజేసి మలములనువిడదీయును దీనికితగుకాలమున అనగా ఆకలివేసినప్పుడు ఆహారముచేయుచుండవలెను లేనిచో నిప్పువలనే ధాతువులను కాల్చివేయును అట్లనిఎప్పుడును అమితముగా ఆహారము పయోగించక మితముగా వేయుచుండవలెను లేనిచో శక్తిలేనిదై జఠరాగ్నిమందగించి అజీర్ణవ్యాధులను కలిగించును ఈ పాచకపిత్తమువల్లనే శరీరమునకు పోషకపదార్థముత్పత్తియగుచున్నది ఇచటినుండియే నితరస్థలములలోనున్న పిత్తములకు పోషణ దొరకుచుండును ఈ ఉత్పన్నమగు ఉష్ణమే రసముతోకలసి సర్వశరీరమువ్యాపించి శరీరమునెల్లప్పుడును తగు ఉష్ణముగానుండునట్లుచేయును, ఈఉష్ణము తగ్గకుండజూచుచుండవలెను కనుకఉష్ణశక్తినికాపాడుట అవసరము ఈ శక్తితగిపోయినచో శరీరము చల్లనయి మరణమురావచ్చును, కనుక దీని జాగ్రత్తగ కాపాడుచుండవలెను,

(౨) రంజక పిత్తము

"ఆమాశయాశ్రయం రంజకం రసరంజనాత్" అనుటవలన ఇది ఆమాశయమునాశ్రయించియుండును రసధాతువును రంజింపజేయుటవలన రంజకపిత్తమనియనబడును ఇది ప్లీహాఅని చెప్పబడు ఆశయమునందుండును అన్నరసమునకు దీనిచే నిచటపాకముకలిగి దానిచే ఎఱ్ఱనిరంగుఏర్పడును దీనివల్లనిరసము రక్తముగామారును దీనికిని పోషణపాచకపిత్తమునుండియే వచ్చును

(3) ఆలోచకపిత్తము

"దృక్‌స్థమాలోచకం" ఇది కండ్లకన్నులలోనుండును అచటనిది ధర్మనేంద్రియరూపమైయుండును ఇదియుండుట బటియేమనము చూడగలుగుచున్నాము ఇదిలేనిచో మనకన్నులు నిరుపయోగమైయుండును కావుననే దృష్టి తేజస్వరూపమని చెప్పబడినది ఇదికేవలతేజస్సుచేతను కాకున్నను కాల్చివేయకుండునట్లు చుట్టును కఫమునుచుట్టిపెట్టి నట్లు ఈపిత్తమును సృజించెను

[౪] సాధకపిత్తము

"బుద్ధిమేధాభిమానాద్యైరభిప్రేతార్థసాధనాత్ సాధకం హృద్గతం పిత్తం" బుద్ధి, మేధ మొదలగువాటికిని కారణముకలిగించును హృదయము నివాసముగనుండును దీనివల్లనే ఆత్మకుబుద్ధివికాసముకల్గును ఆలోచనపుట్టును దీనియొక్క స్వభావమునుబట్టియే మానవుడు సబుద్ధియనియు దుర్బుద్ధియనియు చెప్పబడును ఆత్మార్థములను సాధించునది సాధకపిత్తము

[౫] భ్రాజకపిత్తము

"త్వక్స్థం భ్రాజకం భ్రాజనాత్త్వచః" అనుటవలన ఇదిచర్మమునందుండును ఇదిసర్వశరీరమును ఆవరించియున్న చర్మములో నుండును దీనివల్లనే చర్మమునకు పాకముకలుగును పాకవిశేషమునుబట్టియే ఎఱుపునలుపుమొదలగురంగులు ఏర్పడుచున్నవి చర్మమునకు కాంతినికల్పించును ఇట్లు ఐదురూపములగుపిత్తము చిన్నచిన్న కర్మలనుచేయుచు శరీరమునకు జీవమునుకలిగించును కొంపోవుటకుపనికివచ్చుచున్నది కావుననే దీనినికూడ ప్రాణములలో చేర్చియున్నారు

పిత్తగుణములు

పిత్తము జిడ్డుగలపదార్థము కావుననే శరీరమునెల్లపుడు జిడ్డుగలదిగనుండును తీక్ష్ణగుణముకలది కావుననే పనులను చురుకుగాచేయుచుండును వేడిగుణముకలది కావుననే శరీరమునెల్లప్పుడును వేడిగనుండును లఘుగుణముకలది కావుననే శరీరమునకు తేలికగుణము కలిగించును ఇంద్రియములు సులభముగ పనిచేయించుచుండును దుర్గంధముకలది కావుననే శరీరమున వాసనపుట్టించును చెమటపుట్టించును సరగుణముకలది కనుకనే శీఘ్రముగ వ్యాపించును ఏపనినైనను శీఘ్రముగ నెరవేర్చును

ప్రకుపిత పిత్తము

సాధారణముగ వేడిచేయుపదార్థములను తీవ్రముగలవను అమ్లలవణకటుపదార్థముల నెక్కువగా ఉపయోగించుటవలనను పిత్తము స్వగుణములతో వృద్ధియగును అప్పుడుపిత్తము ప్రకోపమునుజెంది శరీరముపై తనగుణములను ఎక్కువగా కనుపరచి బాధనుకలిగించును వ్యాధులను కలిగించును

పిత్తము

"ఇది హైదరాబాదు ఆయుర్వేద వైద్య సంఘ సమావేశములలో నొకదానియందు చెప్పబడిన ఉపన్యాస సారము"

గో ప సం.

ప్రకోపకాలము

ఋతుభేదము ననుసరించి వర్షఋతువులో చయమునుపొంది శరదృతువులో ప్రకోపమునుజెంది హేమంతఋతువులో ప్రశమము(తగ్గుట) కలుగును ఇట్లే కాలస్వభావమునుబట్టియు మారుచుండును

ఇది అస్వతంత్రము

ఇది వాతమువలె స్వతంత్రముగసంచరించునదికాదు తనకుపనిచేయుశక్తియున్నను పనిచేయించువారున్నగాని పనిచేయదు గొడ్డలికి నరుకుశక్తి కలిగియు హస్తములేనిదే ఎట్లు నరుకువలెనో అట్లే దీనికి వాతసహాయము లేనిదే సాగదు కావున దీనికిచలనశక్తికలవాతము సహాయకారిగనుండి పని చేయించుచుండును "పిత్తం పంగుః ..." అను వచన ప్రకారము పిత్తముకుంటిది

అగ్ని

... ద్రవపదార్థముగనుండి ... కనుక ... శరీరములో అగ్నికర్మను చేయుచుండును ఇదిపిత్తమనబడు జఠరాగ్ని ... ఇదియెక్కువైనచో జ్వరాగ్నులను హెచ్చును

ధాతు సంబంధము

సప్తధాతువులలోను రక్తమునకును పిత్తమునకును సంబంధముకలదు దాని గుణములును దీనిగుణములును సమానము. తైయుండును రక్తమునాశ్రయించియే నిదిశరీరములో వ్యాధులు కలిగించును పిత్తముయొక్క హెచ్చుతగ్గులననుసరించి రక్తముయొక్క హెచ్చుతగ్గులు కూడనుండును

ప్రకృతి

ఇది జన్మాదియందు వాతమువలెనే శుక్రశోణితసంయోగమునందు చేరియుండును దానినిబట్టియే ఆజీవికి పరిపాకము కలుగుచున్నది. పిత్తము ఎక్కువప్రమాణముతో చేరియున్నచో పుట్టినజీవికి వానిజీవితములో పిత్తప్రకృతి ఏర్పడును ఇదిమానసికదోషములలో తమోగుణప్రధానముకలదిగా తామసప్రకృతినికలిగించును

సంచారము

ఇదియు ప్రధానస్థానమునుండి సిరలు ధమనులు స్రోతస్సులు అనుచెప్పబడు మార్గములలో శరీరమంతయుసంచరించుచు తనకేర్పడిన పనులను నిర్వర్తించుచుండును

ఈవిధముగ శరీరమును పోషణచేయుటలోను జీవింపజేయుటలోను పిత్తము సహకారిగనుండు ప్రాణముఅని చెప్పబడుచున్నది ఇట్లు పిత్తభేదములు గుణకర్మలు మొదలైనవి వివరింపబడినది

[మొదటి పేజీ తరువాయి]

మండును. స్వభావానుసారముగనే గృహములను కట్టుకొని వాని యందు నివసించుచున్నను పేర్కొనదగిన గృహము లేదనియే చెప్పవచ్చును. ప్రాచీనకాలమునకు పూర్వమే లేచి నెమలిపైన పోతుండుటకు [illegible] గృహమున ప్రవేశించుటవలన తరచుగా మానవసృష్టికి గోచరించుచుండె నని "హా నా నా"—మానవునికి కనపడక దాగియుండుట [ఒకవిధమగు జనావాసాదిక]లో తీర్థముగ చెప్పుచుండును. స్వభావముననుబట్టి పిరికి అమాయకమైనను గృహనిర్మాణమునందు మాత్రము ప్రావీణ్యత బహసియున్నదనవచ్చును. కొన్ని గృహములందు, రెండైన గృహపరిభాగములందిరి గృహమేర్పరచుకొనును.

వీనిని గృహములే గావు సౌధరాజములు లేక సౌందర్యమహాలు అనవచ్చును. ద్వందరక్షకముల రెండు గోడలవలెనుండు ప్రాకారముతో గృహములు నిర్మితములగుచుండును. నిర్మితస్థలమునందొక విధముగు జిగిపూసి గృహనిర్మాణమొనర్చుటవలన మిసుల బలిష్ఠములై యుండును. బహుకాలమువరకు నష్టపడకుండును. జనుము, దారము తీగెలు మొదలగువానితో విధముగు జిగిబూసి పీసికి చిన్న చిన్న జంతువుల మృదుగుచ్ఛ కలపతికించి, పత్తిదూది మొదలగు మృదువస్తువులనంటించి నత్యుత్తముగా అందముగా కనుపించునటుల గృహమేర్పరచును. మెత్తని "పరుపులు" అమర్చబడినగదుల చేత నీ గృహమునలంకరించుచుండును. గృహమునకు సింహద్వారము మాత్రమొకటే యుండును. పూర్తిగృహముపై మట్టితో నలుకబడుచుండును. దీనివలన గృహమునకు సంరక్షణమే గాక శత్రువర్గమునకగోచరముగా నుండును.

భారద్వాజపక్షి—గ్రామవాసులు దీనిని "కొరిగాడందురు—దీనంతచిన్నగా నుండును "హాట్టివానికిపుట్టెడుబుద్ధు"లనుసామెతదీనియందు సార్థకమగును. ఇదిచాతుర్యమునందు అభిమానమునందు, ధూర్తత్వమునందు నాగరకతయందు, మోసమునందు తెలివితేటలందు పక్షులలోకిమేటి పనితనమునందు సహితములావణ్యత కౌశల్యము ఒడసియుండును. ఈజాలపక్షులలో భారద్వాజమొకటే తన గృహనిర్మాణమునకు మానవసంఘము నాశించదు దీనికిపిక్కిలి శోకినలన భయముగవాటురయే తెలియదనవచ్చును.

ఇదితనగృహము కంటకవృక్షములందవిలో ములశాఖాగ్రభాగములందు నిర్మించును. అశాఖపై తనకన్న పెద్దపక్షులు వాలుటకు వీలుండుటకవకాశముండదు. శాఖపై—గృహము నిర్మించుటకు నిరతముగు—యోగ్యమైన యీవెలు సన్నని తీగెలు—శరీరభారము వహించునంతశక్తి గలచి—మట్టిగా వ్రేలాడించును. అటుతర్వాత ప్రత్యేకముగా తయారుచేయబడిన పన్నని, మృదువగు తీగెలసేకరించి మొదటి తీగెలతో చిక్కగా నల్లిసాగులాడునయ్యాల లాగున పూర్తిచేయును.

మాచుటకిది వ్రేలాడుతో బుర్రవలెనుండును. గృహాంతర్భాగమునందలి విచిత్రములు రాజకీవి కలిగియుండును. అతల్లికలు మానవుని కసంభవము లనవచ్చును. సింహద్వార సమ్ముఖమై యేర్పడియుండును. లోపల సింహద్వారమునకును [illegible] — దాంపత్యములందు దంపతులగదులు కలిగియుండును. పిల్లలనాపుటకొయ్యలుండును. భారద్వాజము శిక్షాసముతో నిద్రించునటుల, రాత్రులందరు గృహమున వెలుతురు నేర్పరచుచుండునని ప్రత్యక్షముగా పరీక్షించినవారు [illegible] [illegible] యథార్థముగా గోచరించినను దీనియందలియుమాత్రమైన [illegible] లేదని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] గృహమునందు [illegible] గృహనిర్మాణము [illegible] [illegible].

[illegible] గబ్బిలస్వభావములు [illegible] చిన్నములగానుండును. [illegible] నగలంతయు విస్తరించి [illegible] మ, పక్షులలోనివి [illegible] బడియుండి. పగలంతయు వృక్షములతో వ్రేలాడు విశ్రమించుటకు నిర్ణయించిన స్థలములేయా పెద్ద పెద్ద గృహములనవచ్చును. గబ్బిలములకు గృహములేయుండవు. ఇవి సహజముగా మానవగృహపరిభాగములందునో వృక్షములపైననో తలక్రిందుగా వ్రేలాడియుండుచుండును.

—

భగవాన్‌లాల్ నారాయణ్ జీ
అత్తరు వ్యాపారులు
మచ్లీకమాన్, హైదరాబాదు
మావద్ద అన్నివిధములైన స్వదేశీ అత్తరు తైలములు, అగరుబత్తీలు, కుంకుమపూవు చాయ పట్టీలు [illegible] మొదలగునవి అమ్మబడును.

గోలకొండ కవులసంచిక

చందాదారులకు వెల రు ౧-౦-౦
ఇతరులకు ,, ,, ౨-౦-౦

తంతి ఆడ్రసు "సంతోషముయి" స్థాపితము ౧౮౮౧

[మొదటి పేజీ తరువాయి]

విదియే గోభిలగృహ్యసూత్రములో నిట్లు చెప్పబడినది.

"ఊర్ధ్వం త్రిరాత్రాత్ సంభవణశ్చేత్"

(గో గృ సూ ౨-౫-౮)

మూడు వాళ్లపిమ్మట సమాగమము కావలెనని కొందరాదేశించుచున్నారు]

పైనవివరింపబడిన వివాహభేదములును, వివాహవిధానమును చాలవరకు స్మృతులలోనే కాక శ్రుతులలోకూడ గన్పట్టుచున్నవి ఋగ్వేదదశమ మండలములోని యెనుబదియెదవ సూక్తములో వర్ణింపబడిన సూర్యాసోములవివాహము బ్రాహ్మవివాహమని చెప్పవచ్చును. అర్వాచీనసంస్కృతవాఙ్మయములో చాలచోట్ల వర్ణింపబడిన స్వయంవరపద్ధతి వేదకాలములోకూడనుండెననుట కాధారమైన యొక ఋక్కును గన్పరచి యీప్రకరణమును ముగించుచున్నారు

"భద్రావధూర్భవతియత్సుపేశాః స్వయంసామిత్రంవను తేజనేచిత్"

(ఋ సం ౧౦—౨౭—౧౨

(ఏ స్త్రీ కల్యాణియు శోభనరూపయు నగుచున్నదో యామె జనమధ్యమున్న ప్రియుని స్వయముగ కోరకొనుచున్నది)

—

తనమాతృభాషాజ్ఞానములేనివాడు భారతీయుడని యెవడనగలడు? అతనిని భారతీయుడని చెప్పదగునా?

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H.E.H. The Nizam's Dominions.

వర్తకులకు: నిజాం రాష్ట్రములో ఎనిమిది జిల్లాలలోని ఆంధ్రులలో మీ వ్యాపారమునకు ప్రకటనము గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటనము

Vol. 11. | Thursday 12—11—1936 | No. 53

పశు పక్షులందలి గృహ నిర్మాణకళ

—అంబరీషుడు

పశువులకన్న పక్షిగృహములు—"పారిభాషికయుండవలెగదా" యని వ్యవహరితములగుచున్నవి మిక్కిలి బాగుసుగా నుండును పక్షులందు వైజ్ఞానికాంశ మధికభాగముగా నుండునటుల వానిగృహములు స్ఫురింపజేయుచున్నవి వీని గృహముల యాకారప్రాకారములు రూపరేఖావిలాసములు, కొలత పరిమాణములు గవాక్షక్రమములు, నిర్మాణసామగ్రి, బుద్ధికౌశల్యములు, చాకచక్యములు ధృఢత్వము, కార్యదీక్ష, సొగసు సౌందర్యములు వానియందలి విలక్షణత్వము వేనోళ్ల జాటుచుండును మానవప్రపంచమునకు దనమానవగృహ నిర్మాణవైజ్ఞానముగ విజ్ఞానవేత్త వీని రచనాకౌశల్యమునందు, వైలక్షణ్యమునందు పలు పలాయమానమనిన యతిశయోక్తి గా నుండకుండును

పక్షులకు గృహములయవసరము ప్రసూతిసమయమునందే సంభవించుచుండును తమభావిసంతానప్రాణరక్షణార్థమే గాక వాని సుఖసౌనదముల అత్యవసరమునందుంచుకొని తగురీతిగా గృహములనిర్మించుటను బూనుకొనుచుండును వీనియందారోగ్యమునకు వలయు శీతోష్ణములు పరిశుద్ధమగువాయువు చక్కని వెలుతురు విరివిగా ప్రసరించునటులనే గాక అగ్ని జల వాయువుల ప్రతాపములనుండి శత్రువుల క్రూరజంతువులనుండి సురక్షితముగ నుండు మార్గములనేకములు వీనియందు చేర్చబడియుండును

శారీరకదృష్టితో పెద్దవిగానుండు పశువులకు మానవసంఘముతో సంబంధము సహజముగా నేర్పడియుండుటచే గృహనిర్మాణజ్ఞానము పొందివి చిన్నపక్షులకన్న చాలా వెనుకబడియే యున్నవిగాక బుద్ధిసూక్ష్మత్వమునందవి మొద్దులుగా అనాగరికములుగా జీవితముల గడుపుచుండు విషయము గమనింపదగినది

మయూరము—నెమిలి—వంటి మానవసంఘముతో మిక్కిలి సంబంధముగలదు శారీరకవిషయమునందది గ్రామపశువులకన్న పెద్దదిగానుండును ఆకారమునందది పెద్దదైనను గృహనిర్మాణజ్ఞానము దీనియందణుమాత్రమైనను లేదనవచ్చును ఆతపమాత్రమునకే—గృహనిర్మాణ జ్ఞానలోపమున్నంతవరకే—దీనికి ఆత్మరక్షణోపాయములు దెలియనవిభావించుట కేవలము సాహసముగానుండును అన్ని తీరానై యుదియొక్తైన వృక్షములందు యుగ్రశాఖలపైగాక రాత్రియందు కదలక మెదలక పడియుండునులే మోర్చుంటీరయే నానంద మనుభవించుచుండును

"ఎక్కడనుండి వచ్చు ఫలంబో ... దేవ్వ పంకటే దాని సొగసెరిగిన ప్రాప్తిగా దానిపై ... వచ్చును దని యనూయకత్వము అంతలక్ష్మిగాంచి దీనిని బట్టుకొనుట ఎందరో గించుటయే—యని నిద్రించు వృక్షమ క్రింద యే ... ఓ ... నము చేయుచు వీక్షించుచుండును పై ... వియమును లికిపడి యుడికింద ... వచ్చునపుడు ... పయుండదలి యుక్తికు దెకొటుజేసి భుజించు చుండు ... దీని సౌఖ్యమునకు పా

యపడు ఆత్మరక్షణజ్ఞానము లేకుండుట నిజముగా శోచనీయము

ప్రసవకాల మాసన్నసమయమున ఆడనెమలికి గృహమొకటి యవసరమైయున్నను కట్టుకొనజాలకుండును గత్యంతరము లేక ప్రసవము నకిదియే అను అలమొకచోటచేర్చియో లేక గ్రుంగిపోయినగుడిసె, దడులందునో నిర్ణయించుకొని గ్రుడ్లపెట్టును అచ్చటనే వానిని పొదిగి పిల్లలజేయును బయలుస్థలమునందే కూనల పోషణజరుగుటవలన—బాటు బాత్రిగా లేకుండుటచే—కూనలందధిక సంఖ్యాకములు కాకులకు గ్రద్దలకు కుక్కలకు పిల్లులకు బలియగుచుండును శత్రువులబాధినుండి సంరక్షించుకొనగల శక్తిలేని రహస్యమెగి దుఃఖముకలన క్రుష్టముండును దుఃఖించుటకన్న చేయునదేమియు నుండదు కటకటా!

హంస కొంగ, బాతు మొదలగు పక్షులీవ యూరిషయమునకు జెందినవే! మానవసంఘముతో వీనికంతగా సంబంధమేర్పడి యుండవు ప్రసిద్ధములగు వాపీకూపతటాకముల తటములపై . హిరంగస్థలమున యర్థగృహములు నిర్మించుకొనుచుండును వివరింపదగిన విషయములంతగా వీనియందుండవు కాని మయూరము కూనలమాదిరి వీనికూనలు నెక్కువసంఖ్యలో నశించుచుండియుండును

గృధ్రము కాపులు, గరుడము మొదలగు పక్షులకు గృహములున్నను తరచుగా నివి వానియందు నివసించకుండును ఇవి నిర్జనారణ్యములందున్నతైన వృక్షరాజముల యగ్రభాగములపై విశ్రమించుచుండును వీనికి సమీపమునవే కొన్ని నిర్మితగృహములుండుచుండును వానియందు వీని పరివారమంతయు కాపురము చేయుచుండును ఇవి నివసించుటకు విశ్రమించుటకు ... కాని ... మెండిపోవుచున్నను, గృహనిర్మాణమున కివియే యాకు అలమోలేక సన్నని పుల్లలతోగాక ఎండిపుల్లలగుకట్టెలనేరి యల్లిబిల్లిగ వానిచే ఆర్ధగోళాకారరూపమున గృహములు నిర్మించుకొనుచుండును

కోకిల, గద్ద కాకి మొదలగుపక్షుల గృహములు వృక్షశాఖలపైననే నిర్మితములగుచుండును వృక్షముల యే యగ్రభాగమునందో గాక మధ్యభాగమునందే యుండుచుండును ... శాఖలుగలదిగా నుండునవి—మాచివానియందుగ మండ్లు ... పుల్లలు మొదలగు ఎకయారా ... పొందికగా బుట్టవలె జేయబడును కొన్ని సమయములందు ఇనుపతీగెలతో నివి రోయి ... తాటిపుల్లల నుపయోగించుటయు కలదు కాని వాని దృష్టిమందు దీనవస్తువులన్నియు నివి ఎడయోగములుగనే యున్నటుల నుండును

వివాహమేమేము ... లేదని మకోకిలస్వభావముగా గృహము నిర్మించుకొనకున్నను కాకిగృహమునే తనగృహముగా నుపయోగించుటకలవాటుపడి యున్నదనవచ్చును ప్రసవకాలమునందు కాకిగృహము చేరి దానిగుడ్లుల ప్రక్కనే తనగుడ్లును వానికిమారు పెట్టి వెళ్లును కాకి కోకిలమాయోపాయమెరుగక—అది అజ్ఞానముకానిందు లేదా పరోపకారమే కానిందు—వానినే పొదిగి పిల్లలజేయును పోషించుటకుద్యమించును కోకిలకు గ్రుడ్లుపొదగు జ్ఞానము, దీనివలన లేదనవచ్చును

మాంసాహారులకు—మానవ సంఘమునందు—యింటిలోడి పిరటి—పిచ్చుక మానవసంఘముతో దీనికి విపరీతసంబంధమొకటి—ఆదిఆహారవిషయమునకే—యేర్పడియుండుటచే దానికవసరమగు సౌకర్యము—గృహము,గుడ్లుకాపాడుట, శత్రువులనుండి రక్షించుట—అన్నియు మానవుడే సమకూర్చుటచే రానురాను నివి గృహనిర్మాణజ్ఞానము లోపింపజేసుకొనుచున్నవను టతిశయోక్తి గాదు

పల్లెకందనిస్థలములందు పావురములు తమ గృహములు నిర్మించుకొనుచుండును మానవ గృహమందలి చూరులు,దొంతైనగూడులు మూలలు,వాననీరు ప్రవహించుట కేర్పరుపబడినకాలువలు, కూపములు కూపములందు పెరిగిన వృక్షాగ్రభాగములు వీనిగృహనిర్మాణమునకుయోగ్యస్థలములుగానుండును ఇట్టి స్థలములందేనివి తరచుగా నివసించుచుండుటచే వీని గృహములకివే నిర్దిష్టస్థలములుగా, నివాసయోగ్యములుగా పరిణమించుట గానవచ్చు ప్రసవకాలమునందు కపోతదంపతులకు గృహ యావశ్యకత సంభవించును పెంట (స్త్రీకపోతము), పోతు (పురుషకపోతము) పక్షి సమకూర్చిన ఆకులలముతీగెలు వేప దంటలనుండి యంతర్భాగము మృదువుగా నుండునటుల గృహము నిర్మించును ప్రసవమునకు రెండురోజులపూర్వమే గృహము వాసయోగ్యముగా తయారగును కాని వీనిగృహమునందు వివరింపదగిన విచిత్రము లేమియు గొంతవరకుండదనవచ్చును

గృధ్రయను పక్షి యాకారమున కపోతమును బోలియున్నను శారీరకవిషయమునందు చిన్నగానుండును గృహనిర్మాణమునందిది మానవసంఘమును నాశ్రయించుటకిచ్చగించదు చిన్నపక్షులనేకములు కాకితోభిల్లి మానవగృహములందెలేక తత్సంబంధావరణములందె తమ గృహములు నిర్మించుకొనుచుండును ఇవికొన్ని లెక్కింపను ఒకవేళ కొంతచాతుర్యము చవిచూపుటకు గుహ్యతోడ కొనియుత్తరములమారిరి జడియక, ధైర్యముతో సమర్థముని పొదచిపోల్చించినేమును అందువలనకొకి సహజముగా వీనిగృహములందు ప్రవేశించుటకు సాహసించకుండును పక్షులలో దీనితో ధైర్యసాహసములందు సమముగాగలది వాపక పక్షి మంగలిపిట్ట—యను నొకటిగలదు చూచుటకిది నల్లగానుండును ఈరెండు పక్షులు మాత్రమే శత్రువులబాధికి సరియగు ప్రత్యుత్తరమొసగి బహిరంగముగా విహరించుచుండును శత్రువుల కు పాదముగరుపువని యునియేయనవచ్చును వీని గృహములు పావురపుగృహముల బోలియుండును ఇది సహజముగా తమగృహముల వృక్షములపై నిర్మించుకొనుట గానవచ్చును

అరణ్యమునందు పొలిమేరయున్నను రాజకపక్షి—చాకలిపిట్ట—వాపక పక్షికన్న చిన్నగానుండును ఇది యెత్తైనవృక్షములందలి సంకీర్ణశాఖలపై, పెద్దమేడలందేర్పడు పగుళ్లలలో తనయిల్లు నిర్మించుకొనుచుండును కత్తిరింపులు కొరిగదుపుముక్కలు, ఒట్టపేలికలు,గడ్డిపోచలు మొదలగువానితో నిర్మాణకార్యము పూర్తిచేయుచుండును వివరింపదగిన చాతుర్య విశేషములు వీనియందులేకున్నను శత్రువుల బాధికిమాత్రము గురిగాకనుండుట శుభావహమో లేక ప్రత్యేకత్వమో యనవచ్చును

చిలుకలకు ఇండ్లుండుచున్నను అవివాని నిర్మితములు గావనవచ్చును సిద్ధమైన ఇండ్లనే యన్వేషించి కాపురము పెట్టుచుండును అనేకచెట్లయందు యుండినతొర్రలు వీనికి పనికిపోవుటచే, భార్యలు కలుగుచుండును వీనినే—భార్యలను—బాగుచేసుకొని నివాసయోగ్యములుగా మార్చుచుండును వీనిపైకొమ్మల పిల్లలు, వాయువుయొక్క వరుణదేవత ప్రకోపములు ప్రసరించకుండునటుల వీక్షించియే భవననిర్మాణమునకు బూనుకొనుచుండును

వడ్రంగి పిట్టతో యాకారమునందు సమత్వముబడసిన మూడునాలుగు విధముల పిట్టలు గలవు వసంతకాలమున నివి తరుచుగాకనబడుచుండును వీనియందనేకవర్ణములు మిశ్రితములైయుండును అకారమునందిగ్గమనకుజెందినవి చిలుకలకన్న చిన్నగానున్నను మూతులు మాత్రము పటిష్టములైయుండును వీని గృహములు ధృడతములైయుండును వృక్షములందెండిన భాగములుగాంచి వానిలో తిమ్మబలిష్టములగు ముక్కులవలన తొలచి గోళాకారముగా ఇండ్లు తయారుచేయుచుండును చెట్లు తొలుచునప్పు డుద్భవించుధ్వని వడ్రంగిబాడిసెతో చెక్కుచుండును ధ్వనివిబట్టియే దీనికీనామము యేర్పడినటుల తెలియుచున్నది వీని గృహద్వారము—సింహద్వారము—అధోముఖమైయుండుటవలన వీనియందు మార్గాలవ్రక్కకి ప్రవేశించుటకు పాయము లేకుండుండును నీరుసహితము లోనికిపోవ వీలు లేకుండును ఇల్లు పూర్తిగా తయారైనపిదప దంపతుల కవచ్చుకున్నవదలి మరొకటి సిద్ధమొనర్చుకొనుచుండును ఇటులనిర్మించబడిన ఇండ్లను వీలు కలుగజేసి వానియందు విశ్రమించుట కారంభించును

పిచుక, శకునపక్షి, పాలపిట్ట మొదలగువాని గృహము లించుమించుగా పావురములగృహముల మాదిరిగుండుచుండును, మానవగృహములనుండివి జనుపపురులు, వస్త్రశేషములు, చాపముక్కలు మొదలగునవిసేకరించి గృహముల నిర్మించును ఇంతేగాక గడ్డి, ఆకు, పుల్లలసహితమువినేరి గృహమున కుపయోగించును ఈగృహ నిర్మాణమునందు అవసరమగుకమే స్త్రీ, మొగపిచ్చుక కూలివానిగా ప్రవర్తించుటయే వీనియందలి విచిత్రమనవచ్చును

కన్నయ్య (లేకపనుపుపిట్ట) చూచుటకమిక్కిలి అందముగానుండును శరీరలావణ్యముతో, సౌందర్య ముట్టిపడుచుండును. కాని పక్షికన్న శారీరమునను తగిన ఆయాసకత్వము మాత్ర

[గతపేజీ చూడుడు]

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy.